

DESNIČINI SUSRETI 2024.

OBROVAC I OBROVAČKE DESNICE,
CCA 1800. – 1990.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
CENTAR ZA KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I INTERKULTURNE STUDIJE

Znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem
Desničini susreti 2024.

**OBROVAC I
OBROVAČKE DESNICE,
cca 1800. – 1990.**

Zadar – Obrovac, petak, subota i nedjelja, 20. – 22. rujna 2024.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
„Desničini susreti“

Sveučilište u Zadru
Odjel za povijest

Matica Obrovčana

Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“, Zagreb

Ilustracija na naslovnici:

Obrovac 1946. – isplavlјavanje parobroda

(Zbirka Matice Obrovčana)

DESNIČINI SUSRETI 2024.
OBROVAC I OBROVAČKE DESNICE,
CCA 1800. – 1990.

PROGRAM RADA
SAŽECI IZLAGANJA
BIOBIBLIOGRAFIJE SUDIONIKA

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line above them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zagreb 2024.

Vladan Desnica 1932.
(Zbirka Kule Jankovića, Islam Grčki)

OBROVAČKI MOTIVI U OPUSU VLADANA DESNICE

Proljeća Ivana Galeba: „Naša je kuća bila na obali, kamena dvokatnica s balkonom i s gvozdanim kukama u koje se o svetkovinama uticao barjak – prava načelnička kuća. A pred njom mala čistina sa četiri kržljava bagrema, koja su se s proljeća razlistavala štedljivo i suzdržano. Stan je bio uzdužno razdijeljen dugim hodnikom. Na desnoj strani, prema moru, bila je blagovaonica, primaća soba, naše spavaće sobe; na lijevoj, radne prostorije, odaje mojih dviju neudatih tetaka, kuhinja, sobe za služinčad. Prostorije prema moru bile su svijetle i vedre, poplavljene suncem. Ta strana kuće bila je nekako pretežitija: u nju se slijevao sav kućni život i sva kućna čeljad, onako kao što se putnici slijevaju na bok kojim lađa pristaje uz obalu. Lijeva strana kuće bila je sumračna, prelivena plavkastosivim osvjetljenjem, sjenovita. U tim sjenovitim sobama moje su tetke provodile svoj neveseli, bezmirisni život, kao ono paunovo perje u vazama od lažnog malahita po uglovima. U te sobe mi djeca rijetko smo ulazili; a kad bismo ušli, govorili smo šapatom i stupali na prstima. Odmah iza kuće počinjala se penjati krševita strmina, tako da su na stražnjoj strani prozori bili bliži zemlji nego oni na pročelju. I kad bi se s prozora koji su gledali na more prešlo na prozore sjenovite strane, prelaz je bio tako nagao a promjena slike i raspoloženja tako velika kao da prelaziš iz jednog svijeta u drugi. Dugački hodnik bio je razmeđe dvaju carstava: tu su se ukrštavali svjetlost i sjena. Na svim vratima bila su debela mlječna stakla; ona na desnoj, sunčanoj strani sjala su u žaru, oživljena žutilom sunca koje je nadiralo i čisto previralo preko okvira, a u brušenim rubovima lomile su se zrake rasipljući se u jarkim duginim bojama; ona na lijevoj strani bila su nijema, zastrta neprozirnom opalskom zamagljenošću, i, pred veče, lagano podlivena plavkastim odsjevima. Na svim su vratima mjesto kvaka bile kugle od brušenog stakla. I te kugle kao da su bile ljepše na vratima sunčane strane: njihova zasićena plava boja čisto je živjela, kao da u njima gori po žižak. Iz dubine njihovog staklenog mesa izvijao se topli jantarnožuti svjetlac i, u časovima jačeg razgaranja, probijao se do na površinu. Na sjenovitoj strani, kugle su bile ugašene. Njihovo je plavetnilo bilo zamučeno, a u sredini kao da se nazirala rana, poput crva u srcu jabuke. Mi

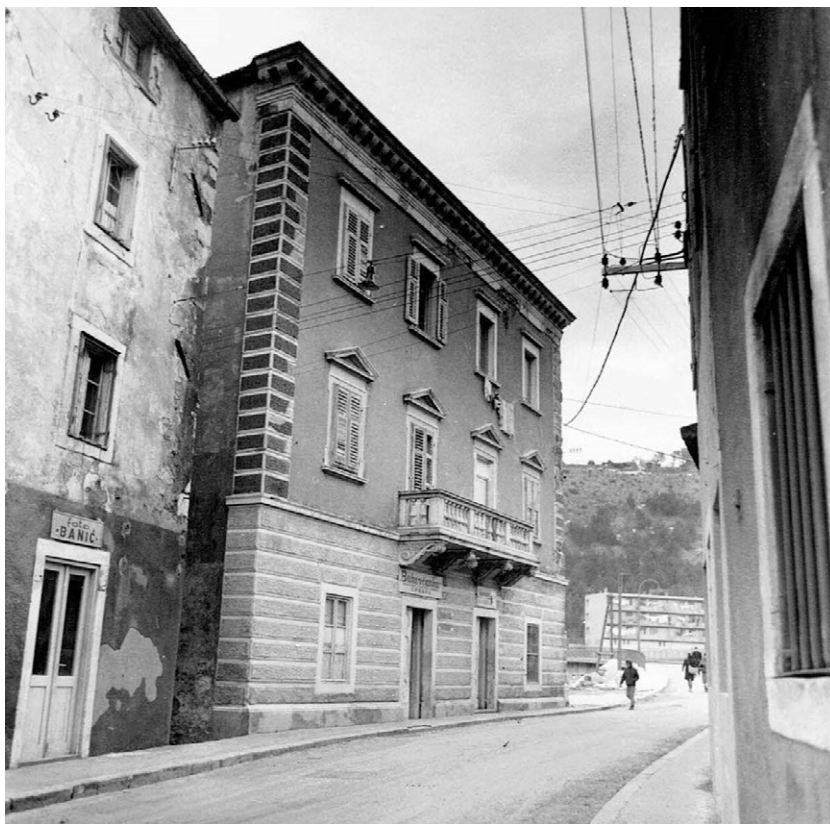
djeca govorili smo da je u njima ubijen živac. Među ostalim dječjim igrama, bila je jedna koja nas je naročito zagrijevala: na ugovoreni znak ili riječ, svi bismo se razbjegli da se što prije dohvatimo po jedne jabuke na vratima; ko bi ostao bez nje, morao je da vrši neku obrednu radnju ili određenu kaznu. Nebrojeno puta ostao sam bez jabuke, jer sam se uvijek jagmio za onima na sunčanoj strani. One su i ostalu djecu više privlačile. Vjerovao sam da po pipu razaznajem 'desne' jabuke od 'lijevih', one 'u kojima gori' od onih 'ugašenih'. Drugovi bi mi vezali oči, okretali me uokrug sve dok ne bih potpuno izgubio orijentaciju, i tad me vodili od jabuke do jabuke, a ja sam pogadao. I danas, ako samo zatvorim oči, mogu da izazovem one snažne svjetlosne predstave i sivomodre zamagljenosti koje su mi se smjenjivale pod maramom, za spuštenim kopcima.“

Bunarevac: „...mjesto je bilo uvaljeno u kotlinu – baš kao u dnu bunara, i sunce je rano zalazilo za rubom okolnog krša koji je obilježavao vidokrug... kad bi se odozgo, s ruba vidokruga, začula tutnjava automobila, ljudi su na pijaci podizali glave izgledajući i prateći silazak koji je, kroz serpentine i okuke, trajao nevjerovatno, dugo... malena kutijica kotrljala se u obliku prašine, a dolje, na dnu jame, iščekivali su je kao vjesnika iz širokog svijeta... I sve se svršavalo tamo, samih nekoliko stotina koračaja od poprišta gužve živih, tu na onoj strmoj četvornici krčevine s onu stranu mosta preko jaruge, ograđenoj zidom i zasadeonj desetkom čempresa, gdje je porodično samoljublje jačih i starijih kuća podizalo spomenike od uglačana tesanika nad zaboravljenim pretcima i nad svojom rano pomrlom djecom. ... Samo naselje zbilje se na uskom prostoru između mosta preko guduraste jaruge... i župskog ureda. Između te dvije tačke nanizale su se uz cestu kuće s dućanima i magazama.“

Proljeće u Badrovcu: „...Badrovac, koliko je god zimi očajan (vječito puše buretina, sve ogoli i posivi!), u proljeće se sasvim preobrazi: zazelene se pašnjaci, krpe uzorane zemlje iskamčene iz jednolične srebrnasto-sive kraške površine dobiju sočnu mrku boju mljevene kave, u zraku zrače suzdržanom plemenitošću oskudne maslinove krošnje i trepte ružičasti oblaci rascvalih grana nekog drveća crne kore koje je zimi prezreno, golo i neugledno, a u proljeće nas iznenadi svojom bujnom cvasti kojom se zaodjene prije nego

olista... Takvu jednu blagovaonicu s istim takvim kriškastim šoljama i kolačima, s istim takvim plavičastim oblakom pod stropom, i s takvim istim razgovorima, nosim u sjećanju još iz djetinjstva. Iz djedove kuće, gdje smo odlazili da provedemo božićne i uskršnje praznike.“

(izbor: Mićo Jurjević)

Kuća obitelji Desnica u Obrovcu, snimljena 1970.
(Zbirka Ministarstva kulture Republike Hrvatske – Konzervatorski odjel u
Zadru, br. 12229, 3-1970)

PRIPREMNI ODBOR

Boris Badža, dipl. ing. arh.
(Urbis centar d. o. o., Banja Luka)

izv. prof. dr. sc. **Zlatko Begonja**
(Sveučilište u Zadru, Odjel za povijest)

red. prof. dr. sc. **Ante Bralić**
(Sveučilište u Zadru, Odjel za povijest)

Miće Jurjević, univ. spec. oec.
(Matica Obrovčana)

dr. sc. **Isao Koshimura**, prof. emeritus
(Tokyo Zokei University)

dr. sc. **Samanta Paronić**
(Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

dr. sc. **Drago Roksandić**, prof. emeritus
(Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

dr. sc. **Filip Šimetin Šegvić**, doc., voditelj CKHIS-a
(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Slobodan Živković, prof.
(glavni tajnik Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“)

Supredsjedatelji Pripremnog odbora
red. prof. dr. sc. **Ante Bralić**

dr. sc. **Drago Roksandić**, prof. emeritus

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Miće Jurjević, univ. spec. oec.

Ivan Matić, dipl. pol., gradski i županijski vijećnik te saborski zastupnik

Igor Jurjević, gradski vijećnik

Tajnica

dr. sc. **Samanta Paronić**

*Voditelj Programa društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja
Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* Desničini susreti

dr. sc. **Drago Roksandić**, prof. emeritus

RIJEČ UNAPRIJED

Godišnji znanstveni skup Programa društveno-humanističkih i kulturno-roloških istraživanja *Desničini susreti*, koji se redovito održavaju od 2006., nerijetko su raspravljali teme vezane za Obrovac i obrovačke Desnice, kojih je izravni izdanak i pisac Vladan Desnica. Međutim, tek posljednjih godina sustekli su se preduvjeti da jedan tematski skup bude posvećen primarno Obrovcu i obrovačkim Desnicama. Kada je riječ o Programu *Desničini susreti*, odlučujuće je bilo iskustvo stečeno realizacijom kritičkog izdanja prvog sveska prepiske iz ostavštine Vladana Desnice *Desničini epistolar. Svezak 1. 1910. – 1945.*, koji je pripremio veći broj suradnika Programa *Desničini susreti* (ur. Drago Roksandić, Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije i FF press Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2019.).¹ Ova prepiska otkrila je mnoštvo aspekata piščevih veza s Obrovcem i obrovačkim Desnicama. Drugo, posljednjih godina Program *Desničini susreti* razvio je bogatu suradnju s Maticom Obrovčana, koju vodi gosp. Mićo Jurjević. Zahvaljujući toj suradnji otvorile su se brojne mogućnosti daljnjih znanstvenih istraživanja obrovačke baštine 19. i 20. stoljeća te povijesti obrovačkih Desnica. Treće, izuzetno uspješnom suradnjom Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru, Matice Obrovčana te Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“ dogovoreno je da se *Desničini susreti 2024.* održe u Zadru i Obrovcu, 20., 21. i 22. rujna 2024. godine.

U tradiciji *Desničinih susreta*, koji se od stote obljetnice rođenja pisca Vladana Desnice (Zadar, 17. rujna 1905. – Zagreb, 4. ožujka 1967.) održavaju svake godine s unaprijed dogovorenim temom, dogovoreno je da se *Desničini susreti 2024.* prvi put održe u Obrovcu, mjestu odakle inače potječu izravni piščevi prec i s kojim je povijest obrovačkih Desnica višestruko prepletana u 19. i 20. stoljeću.

Cilj je skupa, prvo, doprinijeti boljoj znanstvenoj istraženosti i poznavanju moderne povijesti Obrovca i obrovačkog kraja s različitih stajališta, imajući na umu da je to razdoblje usporene, proturječne, ali ipak neupitne

---

¹ Integralna digitalna verzija ovog izdanja dostupna je na poveznici: <http://ckhis.ffzg.unizg.hr/files/file/pdf/biblioteka/desnicini-susreti/DS-18-Desnicin-epistolar-1.pdf>

tranzicije iz tradicionalnih zajednica u moderno društvo te, usporedno s time, razdoblje stvaranja modernih nacija u Obrovcu i obrovačkom kraju – hrvatske, srpske i, makar marginalno, talijanske – s političkim, gospodarskim i kulturnim pokretima, ustanovama i organizacijama koji su oblikovali te procese.

Poznate su, ali i nedovoljno istražene, primjerice, pozitivne reakcije Obrovčana na političke poticaje koji su dolazili iz Banske Hrvatske u proljeće i ljeto 1848. Najutjecajnije obrovačke obitelji u 19. stoljeću (npr. Desnice, Simići, Urukale, Buzolići itd.) sudjelovale su u stvaranju Narodne stranke, ali i u njezinoj podjeli na hrvatski i srpski dio, da bi kasnije imale istaknutu ulogu – ponajviše Desnice – u politici „novog kursa“ itd. Vrhunac hrvatsko-srpske suradnje predstavljao je kraj Prvog svjetskog rata i neposredno poraće.

Mnogo je složenija i proturječnija povijest Obrovca i obrovačkog kraja u Kraljevini SHS/Jugoslaviji do 1941., potom u ratnom razdoblju od 1941. do 1945. te u NR/SR Hrvatskoj, odnosno u FNR/SFR Jugoslaviji od 1945. do 1990. Neki slučajevi (npr. „Karinski slučaj“ i Tvornica glinice u Obrovcu) imali su kontekste i učinke koji su daleko nadmašivali lokalne i regionalne okvire.

Drugo, cilj je skupa doprinijeti boljem istraživanju obiteljskih povijesti Desnica, ali i svih drugih obrovačkih obitelji i njihovih članova koji su bilo kao kolektivni akteri, bilo kao kreativni pojedinci doprinosili stvaranju modernog Obrovca ili svojim djelovanjem izvan zavičajnog predjela postajali prepoznatljivima u modernom hrvatskom, srpskom, odnosno austrougarskom ili jugoslavenskom društvu.

Nadamo se da je Pripremni odbor uspio osigurati bitne pretpostavke da ovaj, inače prvi znanstveni skup posvećen obrovačkoj baštini bude uspješan.

*Vladan i Nataša Desnica s djedom Vladimirom uoči djedove smrti
(31. siječnja 1922.)
(Zbirka Kule Jankovića, Islam Grčki)*

Desničini susreti 2024.
**Obrovac i obrovačke Desnice,
cca 1800. – 1990.**

PROGRAM RADA

PROGRAM RADA

PRVI DAN

Petak, 20. rujna 2024., s početkom u 09.00 sati

stara Tehnička škola, dv. 001
Ul. Šime Vitasovića 1, 23000 Zadar

09.00 – 09.15: Otvaranje *Desničinih susreta 2024.*

Prva sjednica: O naciji i nacionalnom na primjeru Dalmacije
(predsjeda: Ante Bralić)

09.15 – 09.35: **Mladen Ančić** (Zadar), *Od predmodernih etnija do modernih nacija: primjer Dalmacije*

09.35 – 09.55: **Drago Roksanđić** (Zagreb), *Nastajanje moderne nacije u zavičajnopovijesnom obzorju. Sjevernodalmatinske varijacije*

09.55 – 10.25: Rasprava

Druga sjednica: Desnice i stvaranje društvenog krajolika
(predsjeda: Drago Roksanđić)

10.30 – 10.45: **Ante Bralić** (Zadar), *Obitelj Desnica za austrijske uprave*

10.45 – 11.00: **Branko Čolović** (Zagreb), *Uloga Vladimira Desnice u izgradnji pravoslavne crkve u Obrovcu*

11.00 – 11.15: **Željko Karaula** (Bjelovar), *Obrovac u međuratnom razdoblju (1918. – 1941.): politika, kultura, gospodarstvo – s posebnim osvrtom na djelatnost obitelji Desnica*

11.15 – 11.30: **Sanja Roić** (Zagreb), *Uroš Desnica i talijanska kultura*

11.30 – 11.45: Rasprava

Izložbena dvorana Znanstvene knjižnice u Zadru
Ante Kuzmanića 3 (prizemlje), 23000 Zadar

PREDSTAVLJANJE IZDANJA DESNIČINIH SUSRETA
12.00 – 13.00 sati

***Budućnost nasljeđa Kule Jankovića u Islamu Grčkom:
Zbornik radova sa znanstvenoga skupa s međunarodnim
sudjelovanjem Desničini susreti 2022., FF press, Zagreb 2024.***

te

***Kulturne orijentacije i političke kulture umjetničke inteligencije u
Hrvatskoj i Jugoslaviji od 1952. do 1967. godine:
zbornik radova sa znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem
Desničini susreti 2023., FF press, Zagreb 2024.***

Sudjeluju:

dr. sc. **Vlatka Lemić**, doc., predsjednica ICARUS-a Hrvatska
dr. sc. **Tea Rogić Musa**, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb
dr. sc. **Drago Roksandić**, prof. emeritus, voditelj Programa
Desničini susreti

Moderira:

dr. sc. **Samanta Paronić**, tajnica Pripremnog odbora *Desničinih susreta 2024.*

13.00 – 15.00: Stanka

*Treća sjednica: Obrovačko 19. stoljeće
(predsjeda: Zlatko Begonja)*

15.00 – 15.15: **Zdenko Dundović** (Zadar), *Pitanje jurisdikcije ninskoga biskupa nad pravoslavnim svećenstvom na širem obrovačkome području (18. – 19. st.)*

15.15 – 15.30: **Filip Lenić** (Zadar), *Katolički svećenici obrovačkog kraja 1860-ih i 1870-ih između vjere i politike*

15.30 – 15.45: Drago Rokсандić (Zagreb), *Nastajanje modernog Obrovca i obrovački preporodni imaginariji (1815. – 1848.)*

15.45 – 16.00: Adrian Knežević (Gospić), *Narodna (hrvatska) stranka i istaknuti obrovački Srbi*

16.00 – 16.15: Stanka

*Četvrta sjednica: Obrovačko 20. stoljeće
(predsjed: Goran Pavao Mladineo)*

16.15 – 16.30: Luka Knez (Zadar), *Na optuženičkoj klupi: crtice iz svakodnevnog života stanovnika obrovačkog kraja 1930-ih godina*

16.30 – 16.45: Zlatko Begonja (Zadar), *Obrovac u neposrednom poslijeratnom razdoblju 1945. – 1950.*

16.45 – 17.00: Branko Kasalo (Zadar), *Industrijalizacija kao rješenje – između želja i realnosti*

17.00 – 17.15: Šime Pilić (Split), *O nekim pitanjima socioekonomskog i sociokulturnog razvoja obrovačkog kraja cca 1960. – 1990.*

17.15 – 17.30: Đuro Škvorc (Križevci), *Djelovanje Titova fonda za stipendiranje mladih radnika i radničke djece u Općini Obrovac od 1974. do 1989.*

17.30 – 17.45: Stanka

*Peta sjednica
(predsjed: Šime Pilić)*

17.45 – 18.00: Ivan Magaš (Zadar), *Usporedba štokavskih govora obrovačkog područja*

18.00 – 18.15: Goran Pavao Mladineo (Vis), *Sergije Urukalo, obrovački i splitski paroh: skica za jedan nedovršeni portret*

18.15 – 18.30: Ana Bukvić (Zadar), *Mit, književnost i povijest u lirskoj drami Janko Giuseppea Ferrari-Cupillija*

18.30 – 18.45: Katarina Lazić (Kragujevac), *Komparativna analiza romana Proljeća Ivana Galeba Vladana Desnice i Portret umetnika u mladosti Džejmsa Džojlsa*

Znanstveni skup može se pratiti i na poveznici: <https://us06web.zoom.us/j/86554747479?pwd=hD0Z3aEjUwpNITvF6g7pfgrGKCPc3u.1>

DRUGI DAN

Subota, 21. rujna 2024., s početkom u 09.00 sati

Srednja škola Obrovac
Ul. Petra Zoranića 10, 23450 Obrovac

*Šesta sjednica: Obrovački imaginarij
(predsjeda: Mićo Jurjević)*

09.00 – 09.15: Marinko Oluć (Zagreb), *Bogatstvo siromašne Bukovice*

09.15 – 09.30: Šime Vrkić (Zadar), *Pregled arheoloških istraživanja obrovačkog kraja tijekom 19. i 20. stoljeća*

09.30 – 09.45: Nenad Pepić (Zadar), *Desnice i Obrovac između dvaju svjetskih ratova*

09.45 – 10.00: Milorad Savić (Benkovac), *Iz prepiske Boška Desnice. Arhiva Boška Desnice iz kuće za odmor u Karinu*

10.00 – 10.15: Boris Badža (Banja Luka), *Urbani razvoj grada Obrovca u 19. i 20. stoljeću*

10.15 – 11.15: Mićo Jurjević (Zagreb), *Građanski Obrovac u 19. i 20. stoljeću* – predavanje uz obilazak grada

OBILASCI OBROVCA I OKOLICE

12.00: 13.30: Vožnja brodom po Zrmanji

13.30 – 15.30: Ručak

15.30 – 16.15: Posjet manastiru Krupa

17.00: Kula Jankovića (Islam Grčki) – razgledavanje i završna rasprava skupa

Povratak u Zadar

Znanstveni skup može se pratiti i na poveznici: <https://meet.google.com/rec-npbr-wwz>

Desničini susreti 2024.
Obrovac i obrovačke Desnice,
cca 1800. – 1990.

SAŽECI IZLAGANJA

Sajmeni dan u Obrovcu 1966.

(Narodni muzej Zadar – Galerije umjetnina, Zbirka A. Brkan, br. 13271)

Mladen Ančić

Sveučilište u Zadru

mancic55@hotmail.com; mancic55@gmail.com

Od predmodernih *etnijsa* do modernih nacija: primjer Dalmacije

Autor polazi od postavke prema kojoj je konstrukcija modernih nacija kao „zamišljenih zajednica“ složen i dugotrajni proces koji povezuje različite dimenzije društvenoga života i na poseban način obilježava 19. i 20. stoljeće kao „doba nacija“. Taj se proces izvodi iz sklopa ideja postupno oblikovanih od 16. stoljeća, a počiva ponajprije na dugoj tradiciji etničkoga diskursa predmodernih (europskih) društava. Ideje o kojima je riječ uporište nalaze u društvenoj eliti, a način na koji su utjelotvorene te uspjeh njihova širenja ovisi kako o tempu kulturnih transformacija (značenju neagrarnih naselja, širenju pismenosti i općeg obrazovanja) tako i o političkim gibanjima. U toj domeni najvažnijim se pokazuje razvoj države i poglavito s time povezana potreba za unificiranjem podanika i diskurzivnim pojednostavnjivanjem stvarnosti radi lakšega upravljanja. Sukladno s takvim pristupom autor razmatra kako su takve promjene u udaljenoj i zaostaloj provinciji Habsburškoga Carstva, potom Austro-Ugarske Monarhije te, konačno, Jugoslavije u dvjema iteracijama utjecale na oblikovanje hrvatske i srpske nacije i njihov dinamičan međusobni odnos.

Boris Badža

Urbis centar d. o. o., Banja Luka

bbadza@gmail.com

Urbani razvoj grada Obrovca u 19. i 20. stoljeću

U stručnom radu pod naslovom „Urbani razvoj grada Obrovca u 19. i 20. stoljeću“ cjelovito se prikazuje urbanistički razvoj Obrovca tijekom 19. i 20. stoljeća, kada Obrovac doživljava najveću građevinsku ekspanziju. Rad se temelji na povijesnim i društveno-političkim okolnostima koje su, uz prostorna ograničenja, najviše utjecale na proces urbanizacije Obrovca. U prvoj polovini 19. stoljeća Obrovac postaje važno trgovačko središte na trasi „majstorske ceste“, čija je izgradnja dodatno potaknula razvoj trgovačkih i upravnih djelatnosti u središtu Obrovca i okolici. U tom su razdoblju gotovo sve prostorne mogućnosti Obrovca iskorištene za rekonstrukciju i proširenje postojećega graditeljskog fonda koji je počivao na ograničenoj srednjovjekovnoj urbanoj matrici središnje gradske jezgre. Obnova naslijeđenih i gusto izgrađenih srednjovjekovnih gradskih jezgri u europskim gradovima sredinom 19. stoljeća opći je razvojni trend, koji je u određenoj mjeri zahvatio i Obrovac. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća Obrovac je dobio nekoliko imponantnih građevina, poput zgrade Općine ili kuće obitelji Desnica, koje su u svojem arhitektonskom izričaju nosile prepoznatljivu neoklasicističku estetiku. Bez obzira na razvojne potrebe i gospodarsku moć bogatih trgovačkih obitelji, Obrovac se u ovom razdoblju nije mogao ravnomjerno izgraditi na desnoj i lijevoj obali rijeke Zrmanje zbog konfiguracije terena i ograničenih prostornih mogućnosti. Tijekom 19. stoljeća prazni prostori na lijevoj obali rijeke još uvijek nisu bili komunalno opremljeni odgovarajućom infrastrukturom i angažirani u izgradnji novih urbanih sadržaja. Izgradnja Obrovca na lijevoj obali Zrmanje započela je tek u drugoj polovini 20. stoljeća, kada je Obrovac morao odgovoriti potrebama intenzivne industrijalizacije i prihvaćanja novih stanovnika. Izgradnja industrijskih objekata u središtu Obrovca i prigradskim naseljima potaknula je razvoj novih upravnih, stambenih i kulturnih sadržaja, čime je Obrovac dobio izgled modernog općinskog središta. Obrovac je u svojem izgledu uspio sačuvati sve ono što dalmatinske urbane prostore čini posebnim i ostavlja mogućnost autentične obnove u svrhu ljepote življenja i razvoja turizma.

Zlatko Begonja

Sveučilište u Zadru

zbegonja@unizd.hr

Obrovac u neposrednom poslijeratnom razdoblju 1945. – 1950.

Nakon završetka Drugoga svjetskog rata Obrovac je, poput ostalih hrvatskih mjesta, zahvaćen agresivnim postupanjima novih struktura vlasti. Razlog tome nalazio se u težnji za što žurnijim i učinkovitijim učvršćenjem pozicije. U tu svrhu tada nazivana narodna vlast poslužila se svim državnim tijelima koja su joj stajala na raspolaganju, napose represivnim i pravosudnim aparatom. Takav proces u cijelosti je nadzirala Komunistička partija koja je svojim položajem, zadobivenim za trajanja rata, ostvarila pretpostavke za nepriko-snovenost u odlučivanju, pa i u odnosu na sve državne institucije. Nametnutim odnosima stvaralo se ozračje straha među stanovništvom, što je bio i slučaj u primjeru Obrovca. O tome svjedoči dostupno arhivsko gradivo koje vjerodostojno ukazuje na načine i metode rada u prvome redu OZNe/UDB-e, kao i pravosuđa, odnosno tužiteljstva i sudova koji su provodili procese pravnoga sankcioniranja osumnjičenih i optuženih pojedinaca, kao i skupina osoba za koje se tvrdilo da su neprijateljski raspoložene prema novom državnom uređenju. Stoga će u ovome članku žarište biti na pokušaju rasvjetljavanja događaja koji su obilježili promatrano razdoblje značajno opterećeno krutim postupanjima predstavnika vlasti. U tom kontekstu uzet će se u obzir i specifičnost nacionalne strukture stanovništva Obrovca i njegova područja, što je u zadanim okolnostima imalo značajnu ulogu u dostignutoj razini obračuna vlasti s političkim i svjetonazorskim neistomišljenicima.

Ante Bralić

Sveučilište u Zadru
abralic@unizd.hr

Obitelj Desnica za austrijske uprave

Obitelj Desnica predstavlja pravi primjer na temelju kojega se može pratiti stvaranje lokalne elite na relativno malenom području Obrovca. Obitelj je što svojim radom, a što povoljnim ženidbenim vezama stekla vodeću ulogu, ne samo u Obrovcu nego i u austrijskoj pokrajini Kraljevini Dalmaciji. Spoj gospodarske snage, obnašanja lokalne vlasti u Obrovcu te sudjelovanja u radu pokrajinskih organa vlasti (Dalmatinski sabor), uz visokoobrazovane članove, stvorio je višegeneracijski kontinuitet. Kako je obitelj Desnica zajedno s obrovačkim obiteljima Simić i Urukalo imala veliku ulogu u srpskoj političkoj zajednici u pokrajini, njihov je utjecaj daleko nadmašivao lokalne okvire. Obrovac je bio prva općina koja je još 1848. pozitivno reagirala na poziv bana Jelačića za ujedinjenjem Dalmacije s Banskom Hrvatskom u čemu su veliku ulogu imali pojedinci iz tih obitelji (npr. Simić), kao i u djelovanju jedinstvene Narodne stranke u Dalmaciji prvih dvadeset godina djelovanja. Međutim, obitelj Desnica imala je veliku ulogu i u razbijanju hrvatsko-srpske suradnje u tzv. Bukovičkoj izdaji. No, povijesnim razvitkom Desnice će ponovno imati veliku ulogu u stvaranju politike novog kursa te približavanju većinske Narodne hrvatske stranke i Srpske stranke na Primorju. Razdoblje najintenzivnije suradnje pripada razdoblju sloma Austro-Ugarske Monarhije i borbe za očuvanje hrvatskog dijela Jadrana za buduću jugoslavensku državu. Može se reći da se u tom razdoblju od 1917. do 1920. stvorila jednodušnost u političkom djelovanju Hrvata i Srba sjeverne Dalmacije. Ta će suradnja ubrzo prestati tijekom razdoblja monarhističke Jugoslavije.

Ana Bukvić

Sveučilište u Zadru
abukvic@unizd.hr

Mit, književnost i povijest u lirskoj drami *Janko Giuseppea Ferrari-Cupillija*

Priopćenje se bavi lirskom dramom *Janko Giuseppea Ferrari-Cupillija* koja je objavljena postumno u nastavcima u zadarskom časopisu *La Domenica* 1889. Zadraniin rođenjem i djelovanjem, Giuseppe Ferrari-Cupilli (Zadar, 1809. – Zadar, 1865.) bio je književnik, biograf, povjesničar i kulturni djelatnik. Objavljivao je pjesme, kritike, prikaze, biografije zaslužnih Dalmatinaca te članke iz povijesti i povijesti književnosti u zadarskim periodicima. Autor je biografskog leksikona *Cenni biografici di alcuni uomini illustri della Dalmazia*, a više biografija tiskao je u djelima drugih autora. Cupillijeva književna produkcija bila je najvećim dijelom prigodnog karaktera. Lirska drama *Janko* napisana je na talijanskom jeziku, a u središtu dramske radnje zgoda je slavenskog junaka Stojana Jankovića. U ovom priopćenju nastojat ćemo prikazati kako autor u dijalogu s mitom, književnošću i poviješću gradi vlastitu fikciju. Cupillijeva drama *Janko* pripada nizu djela koji su opjevali legendarni lik pustolovnog Stojana Jankovića. Na prvi pogled ovo djelo svjedoči o slavenskom junaku kojega stavljaju uz bok Kraljeviću Marku, ali u suštini ovaj dramski tekst prikazuje njegove slabosti. On je zaljubljeni junak kojemu strast pomuti um toliko da ubija i poželi se ubiti. Cupillijeva lirska drama *Janko* svjedoči o uzajamnom i neraskidivom zajedničkom životu različitosti u Dalmaciji – Morlaka, Slavena, Dalmatinaca i Talijana.

Branko Čolović

SKD „Prosvjeta“ Zagreb

branko.knin@gmail.com

Uloga Vladimira Desnice u izgradnji pravoslavne crkve u Obrovcu

Pored toga što je gotovo tri desetljeća kao načelnik predvodio obrovačku općinu, Vladimir Desnica bio je i uvažen član pravoslavne zajednice. Više puta biran je za predsjednika i tutora crkvene opštine Obrovac, što bilježe svi zvanični šematizmi tadašnje Eparhije dalmatinsko-istrijske. Neposrednih podataka o njegovim motivima i potezima pri izgradnji novog objekta, kao i sudjelovanju u eventualnom organizacijskom odboru nemamo, ali je realno pretpostaviti da je koristio svoj nemali politički kapital da bi se zauzeo kod austrijskih vlasti koje su novčano pomagale i administrativno pratile podizanje svih sakralnih objekata, neovisno o konfesiji i vrsti objekta. Štaviše, ugled stvoren unutar nacionalne zajednice kao i materijalni status mogao je biti određujući kod donatorskih iskaza i drugih članova zajednice bez obzira kojem društvenom sloju pripadali. Na takvu pomisao navodi postojanje natpisne ploče, krajnje nesvakidašnji momenat, u kojem se njegovo ime kao svjetovnog lica pojavljuje unutar hrama što sasvim realno zaziva privilegovanu ktitorsku ulogu. Treba istaći da je taj natpis pisan narodnim jezikom na oba pisma, ćirilicom i latinicom. Mada mnogo toga zasad ostaje u sferi spekulacija, treba istaći da u drugoj polovini XIX i početkom XX vijeka gotovo sve gradnje pravoslavnih hramova i kapela slijede uobičajen administrativni režim kao i praksu u kojoj se daje oduška toj krajnje rodoljubnoj namjeri. Obrovac, pomalo zakašnjelo slijedi primjere izgradnje zaista reprezentativnih gradskih hramova historicističkih stilskih obilježja u Skradinu, Kninu, Benkovcu u drugoj polovini XIX, kao i Drniša početkom XX vijeka. Te gradske crkve, podizane na najvažnijim pozicijama, trebale su istaći značaj zajednice i njenih pripadnika pred licem cijele javnosti i potvrditi ne samo vjerski negoli i p(r)obuđeni nacionalni status. Tim uzorima se, očito, priklonila i obrovačka pravoslavna crkvena općina, tim više što je stari hram doista bio nevelik i neprikladan za jedan grad u nesumnjivom materijalnom i urbanom razvoju. U svemu tome se sagledava i realno velika, ako ne i presudna uloga predvodnika zajednice što je u dužem i prijelomnom periodu bio Vladimir Desnica.

Zdenko Dundović

Sveučilište u Zadru

zdundovic@unizd.hr

Pitanje jurisdikcije ninskoga biskupa nad pravoslavnim svećenstvom na širem obrovačkome području (18. – 19. st.)

Na temelju arhivskoga gradiva Ninske biskupije pohranjenoga u Arhivu Zадarske nadbiskupije razmatra se pitanje jurisdikcije ninskoga biskupa nad pravoslavnim svećenstvom na širem obrovačkome području u razdoblju od 18. do 19. stoljeća. U radu će se razmotriti u kojoj je mjeri jurisdikcija ninskoga biskupa određivala pastoralni život pravoslavnoga svećenstva i puka te će se problematika staviti u kontekst odnosa državnih (mletačkih) vlasti prema problematici, osobito s obzirom na pogranična područja. Cilj je rada pokazati u kojoj je mjeri pravoslavno svećenstvo na širem obrovačkome području prihvatilo jurisdikciju ninskoga biskupa i koje su poteškoće proizišle iz tih odnosa. Ujedno će se na temelju arhivskih izvora prikazati odnos ninskoga biskupa prema pravoslavnome puku na području Ninske biskupije u kontekstu religioznosti, duhovnosti i moralnih zahtjeva u razmatranome razdoblju.

Miće Jurjević

Agram Invest d. d. Zagreb; Agram Brokери d. d. Zagreb
mico.jurjevic@gmail.com

Gradanski Obrovac u 19. i 20. stoljeću

Početak 19. stoljeća, dolaskom francuske uprave, raznim reformama dolazi do stvaranja građanskog Obrovca. Oduvijek se živjelo u sinergiji sa životom i radom seoskog stanovništva obrovačkog kraja te je ovisio i o političkim prilikama u široj društvenoj zajednici. Tako građanski život u Obrovcu promatramo u tri perioda:

1. vrijeme do 1868., kada je Obrovac bio politički centar Kotara, obilaze ga visoko pozicionirani dužnosnici, a iz Obrovca dolaze snažne političke poruke
2. kraj 19. i prva polovina 20. stoljeća, kada se intenzivira pomorski promet Zrmanjom i Obrovac biva snažno trgovačko središte
3. vrijeme nakon Drugog svjetskog rata, kada se građanski život u Obrovcu potpuno mijenja, i to zbog dvaju bitnih razloga. Prvi je razlog totalna promjena političkog sustava u kojem se prelazi na radničko samoupravljanje, a drugi je taj što dolazi do izgradnje cestovne infrastrukture i promet Zrmanjom prestaje biti atraktivniji od cestovnih i željezničkih prometnih pravaca.

Dugo je život u Obrovcu podsjećao na život razvijenih gradskih sredina u regiji, a i šire. Zanimljiva je bila podjela Obrovca na bogati dio grada, od Glavne ulice do Zrmanje, i radnički dio, od Glavne ulice prema Fortici. Specifičan je bio i život u rubnim seoskim područjima koja su bila u neposrednoj blizini Grada te su bila svakodnevno uključena u gradski život. Nakon Drugog svjetskog rata događaju se postupci konfiskacije i nacionalizacije te potpuna realokacija stanovništva grada Obrovca.

Željko Karaula

ALCA d. d. Bjelovar; suradnik Zavoda HAZU Bjelovar
historik2000@gmail.com

Obrovac u međuratnom razdoblju (1918. – 1941.): politika, kultura, gospodarstvo – s posebnim osvrtom na djelatnost obitelji Desnica

U članku će se na osnovi arhivske građe (Hrvatski državni arhiv, Državni arhiv u Zadru), relevantne literature, obiteljske ostavštine obitelji Desnica, periodike te ostalih izvora prikazati politički, gospodarski i kulturni razvoj mjesta Obrovac i obrovačkoga kraja s posebnim osvrtom na djelatnost obitelji Desnica (uglavnom Boška i Vladana Desnice) u međuratnom razdoblju (1918. – 1941.). Obrovac je tada bio malo nerazvijeno mjesto na periferiji. Međuratno razdoblje tijekom 20. stoljeća u Obrovcu obilježili su brojni događaji različitoga intenziteta. To razdoblje bilo je neupitno obilježeno društvenim, gospodarskim i političkim odnosima koji su uglavnom bili preslika stanja u tadašnjoj državnoj zajednici Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (od 1929. Kraljevini Jugoslaviji). Autor u članku nastoji analizirati važnija politička, gospodarska, kulturna, demografska i šira društvena kretanja. Nakon toga prelazi se na pitanje stranačkih odnosa, pri čemu će se istaknuti glavne ideje i osobe s težištem na protagoniste obitelji Desnica, uočavajući kompleksnost političke i društvene svakodnevice obrovačkog kraja. U etnički miješanoj sredini, u kojoj je srpsko pučanstvo bilo u većini, ali su i Hrvati činili velik broj stanovništva – prema popisu stanovništva iz 1931. godine, 8613 pravoslavnih (Srba), 4816 katolika (Hrvata) – odnosi među dvjema zajednicama bili su složeni. Stvaranjem Banovine Hrvatske došlo je do novih trvenja u etničkim odnosima, da bi do eskalacije došlo tijekom Drugog svjetskog rata.

Branko Kasalo

Sveučilište u Zadru

bkasalo@unizd.hr

Industrijalizacija kao rješenje – između želja i realnosti

Tvornica glinice „Jadral“ u Obrovcu mjesto je koje u kolektivnoj memoriji ima jasan simbolički sadržaj. Priča oko tvornice u Obrovcu postala je opće mjesto u javnom govoru i nositelj značenja koji je u velikoj mjeri odvojen od svog izvornog konteksta u kojem je nastao. Zbog toga će se tema izlaganja fokusirati na kontekstualizaciju fenomena u vremenu kada se realizira projekt izgradnje tvornice. U izlaganju će se analizirati način na koji su javnost i politika oblikovale narativ o tvornici, kakva je uloga bila namijenjena tvornici i kakva su očekivanja pred nju postavljena. U širem smislu izlaganje će, na temelju studije obrovačkog slučaja, ponuditi uvide u to kakva je bila uloga industrijalizacije u samoupravnom socijalizmu. Slučaj Tvornice glinice specifičan je za jugoslavenski socijalizam ne toliko po samoj putanji razvoja projekta, već po ekstremnoj krajnosti u vidu vremenskog okvira i materijalnih posljedica koje su iz njega proizašle. Za razumijevanje obrovačkog prostora u zreloj fazi jugoslavenskog socijalizma svakako je neizbježno analizirati ovaj fenomen koji pridonosi razumijevanju društvene i političke dinamike lokalnog, a daje i doprinos za promatranje nacionalnih trendova.

Luka Knez

Sveučilište u Zadru

knezluka195@gmail.com

Na optuženičkoj klupi: crtice iz svakodnevnog života stanovnika obrovačkog kraja 1930-ih godina

Obrovački kraj, premda oblikovan na povoljnom geografskom položaju i prometnom sjecištu, koje je spajalo unutrašnjost i obalni prostor, obilježen je usporenim transformacijama i proturječnim procesima, čije uzroke valja tražiti u složenim povijesnim, kulturnim i gospodarskim utjecajima. Komplexnost navedenih procesa, napose onih vidljivih u stvaranju modernih nacija, koje su u fazi široke integracije nakon Prvog svjetskog rata doživjele svoju kulminaciju, može rasvijetliti pogled na međuratno razdoblje. U tom će smislu ovaj rad na temelju analize kaznenih sudskih spisa nastojati istražiti gospodarske, političke i društvene dinamike obrovačkog kraja tijekom 1930-ih godina. Osim što uvid u navedene izvore pruža mogućnost shvaćanja kaznenopravne procedure Kraljevine Jugoslavije, sudski spisi otkrivaju dublju slojevitost ukupnih kretanja i procesa, koji su oblikovali život stanovnika obrovačkog kraja. Stoga je cilj istraživanja prikazivanjem reprezentativnih i relevantnih kaznenih procesa, koji su se vodili pred Kotarskim sudom u Obrovcu, produbiti spoznaje o nacionalnim, društvenim i gospodarskim crticama, čije razumijevanje može ponuditi korisne postavke za obuhvatnije razmatranje povijesnih zbivanja na obrovačkom prostoru tijekom 20. stoljeća.

Adrian Knežević

Institut „Ivo Pilar“ – Područni centar Gospić

adrian.knezevic@pilar.hr

Narodna (hrvatska) stranka i istaknuti obrovački Srbi

Narodna stranka (od 1889. godine Narodna hrvatska stranka), nastala početkom 60-ih godina 19. stoljeća, bila je prva politička opcija u Dalmaciji koja se zalagala za sjedinjenje pokrajine s Banskom Hrvatskom i uvođenje hrvatskog jezika kao dominantnog u tamošnji javni život. Tada još uvijek u Dalmaciji nisu do kraja bile oblikovane moderna hrvatska, srpska i talijanska nacija. Etnički Hrvati i Srbi su u početku postojanja Narodne stranke djelovali zajedno, ali s vremenom, razvojem jedne i druge nacionalne ideologije, ta je veza slabjela i naposljetku je došlo do raspada Narodne stranke prema nacionalnoj osnovi 1879. Cilj je ovog izlaganja prikazati položaj istaknutih obrovačkih Srba u Narodnoj stranci u vrijeme prije spomenutog nacionalnog raskola, njihovu ulogu u povremenim nacionalnim trvenjima unutar stranke, kojih je bilo i prije konačnog hrvatsko-srpskog prijeloma, te stav Narodne (hrvatske) stranke prema tim obrovačkim Srbima nakon spomenutog prijeloma. Radi se u prvom redu o pripadnicima obitelji Simić i Desnica. Izlaganje će se dominantno baviti razdobljem nakon nacionalnog raskola u Narodnoj (hrvatskoj) stranci 1879., a završit će Zadarskom rezolucijom iz 1905., kojom je u okviru politike novog kursa ponovno uspostavljena određena hrvatsko-srpska politička sloga u Dalmaciji, u čemu su značajnu ulogu imali i obrovački Srbi.

Katarina Lazić

Univerzitet u Kragujevcu

katarina.lazic@filum.kg.ac.rs

Komparativna analiza romana *Proljeća Ivana Galeba* Vladana Desnice i *Portret umetnika u mladosti* Džejmisa Džojisa

U radu ćemo se prevashodno baviti komparativnom analizom romana *Proljeća Ivana Galeba* Vladana Desnice i *Portret umetnika u mladosti* irskog književnika Džejmisa Džojisa. Naime, nešto što je karakteristično za oba navedena romana jeste da su delom, ili pak, u celosti, tzv. „roman o umetniku“, odnosno da prate životni put i (umetnički) razvoj umetnika, jednog književnika i jednog talentovanog violiniste. *Künstlerroman*, odnosno roman o umetniku, narativ je o dostizanju zrelosti jednog umetnika, pri čijem kraju (romana) umetnik odbacuje svakodnevni, ordinarni način živioa, i određuje se za umetnost, njen trnovit i neizvestan put, ali istovremeno uzvišeni put. Komparativnom analizom nastojaćemo utvrditi sličnosti i razlike navedenih književnih egzemplara, kao i gde je ta tzv. „točka prelaza“ gde *Bildungsroman* (roman o odrastanju) prerasta u *Künstlerroman*, ili gde se, pak, *Künstlerroman* vraća na svoju polaznu osnovu, odnosno *Bildungsroman*.

Filip Lenić

Sveučilište u Zadru

flenic@unizd.hr

Katolički svećenici obrovačkog kraja 1860-ih i 1870-ih između vjere i politike

U drugoj polovini 19. stoljeća u Dalmaciji su nakon povratka ustavnosti i početka rada Dalmatinskog sabora vrlo važnu ulogu odigrali katolički svećenici u komunikaciji političkih ideja. Na području političkog kotara Benkovac, koji se sastojao od sudbenih kotareva/općina Obrovac, Kistanje i Benkovac, konfesionalne su se razlike najčešće ostavljale po strani s ciljem ostvarivanja političkih ciljeva u korist svekolikog „slavenskog“ puka i Narodne stranke, što će se predočiti na temelju nekih primjera političke agitacije. Kulminacija političke aktivnosti može se pratiti tijekom izbornih procesa u novinstvu, ali i u arhivskom gradivu koje svjedoči o uključenosti katoličkih svećenika u politički život prostora Bukovice i Ravnih kotara.

Ivan Magaš

Sveučilište u Zadru

imagas@unizd.hr

Usporedba štokavskih govora obrovačkog područja

Ovaj rad bavi se usporedbom dvaju tipova govora obrovačkoga područja. Pravoslavno stanovništvo obrovačkoga područja govori novoštokavskim jekavskim dijalektom (istočnohercegovačko-krajiškim), a katoličko stanovništvo novoštokavskim ikavskim dijalektom (zapadnim). Na fonološkoj i morfološkoj razini, uz poneke sintaktičke i leksičke napomene, prikazat će se najvažnije crte obaju govornih tipova. Sudeći prema dijalektalnoj slici u ostatku Dalmacije gdje su ovi govori u izravnom kontaktu, i na obrovačkom području očekuje se njihov mali međusobni utjecaj. U ovome radu sličnosti i razlike između ovih tipova govora bit će prikazane na temelju podataka crpljenih iz novijih snimaka govora dvaju sela: S1 (većinski katoličko) i S2 (većinski pravoslavno).

Goran Pavao Mladineo

doktorand Sveučilišta u Zadru

goran.pavao@gmail.com

Sergije Urukalo, obrovački i splitski paroh: skica za jedan nedovršeni portret

U radu se govori o životu Sergija Urukala (1878. – 1943.?), pravoslavnog svećenika rođenog u u jednoj od najbogatijih i najutjecajnijih obrovačkih trgovačkih obitelji (njegov brat Milan je npr. bio dugogodišnji načelnik Obrovca u razdoblju Kraljevine Jugoslavije). Urukalo je djelovao kao pravoslavni paroh u rodnom gradu sve do 1925., kada prelazi na istu dužnost na novoosnovanu splitsku parohiju, gdje ostaje do smrti. Unatoč preseljenju, ostao je i dalje prisutna i utjecajna figura u rodnom Obrovcu. S nove, za to vrijeme i crkveno i javno vrlo prestižne i vidljive, pozicije paroha Srpske pravoslavne crkve u Splitu bio je neposredni organizator poznatog prijelaza velike skupine stanovnika otoka Visa na pravoslavnu vjeru 1926. Kruna njegova vjerskog djelovanja trebala je biti izgradnja reprezentativnog pravoslavnog hrama sv. Save u Splitu, čija je gradnja konačno počela 1939., ali je ostao nedovršen uslijed izbijanja Drugog svjetskog rata, a potom i uslijed trajno izmijenjenih ideoloških i političkih okolnosti. U radu se obrađuje njegovo javno i političko djelovanje u razdoblju Kraljevine Jugoslavije (među ostalim, bio je i zastupnik u njezinoj Narodnoj skupštini) te pod talijanskom okupacijom, a u kraćim crtama i javno djelovanje njegove supruge Ane te sina, također rođenog Obrovčanina, Dušana (1902. – 1940.), grčkog počasnog konzula u Splitu, predsjednika Društva prijatelja Velike Britanije i Amerike u Splitu te splitskog gradskog vijećnika. Iako se Sergije Urukalo često spominje u publicističkoj i znanstvenoj literaturi, naročito završna faza njegova djelovanja i života tijekom Drugog svjetskog rata, neraskidivo vezana za njegovu suradnju s četničkim pokretom, odnosno sudjelovanje u Odboru za pomoć srpskim izbjeglicama (kasnijem Srpskom komitetu/ Nacionalnom komitetu) u Splitu tijekom talijanske okupacije, ne postoji sinteza koja se bavi isključivo njegovim životom. Tako mu je čak i smrt ostala obavijena velom tajne i nizom pitanja.

Ovaj je rad pokušaj da se na jednome mjestu skupe različiti dijelovi njegove biografije, osobito oni manje obrađeni i/ili poznati: oni koji se odnose na predratno razdoblje te na njegovu neraskvijetljenu smrt, kojom je rezultirala njegova aktivnost i javno eksponiranje u ratnom razdoblju.

Marinko Oluć

GEO-SAT d. o. o., Zagreb

geo-sat@zg.t-com.hr

Bogatstvo siromašne Bukovice

U radu su prikazane osnovne značajke fizičko-geografskih i geoloških prilika na području Obrovca i Bukovice. Također se govori o prirodnim resursima kao potencijalnim mogućnostima razvoja siromašne Bukovice. Od prirodnih resursa spomenute su potencijalne mineralne sirovine (boksiti, građevinski i arhitektonski kamen, morski peloid, ugljen, fosfati, od kojih su neki već iscrpljeni), zatim biološki potencijali (ljekovito bilje, pčelarstvo i dr.), hidrografski resursi (rijeka Zrmanja sa svojim kanjonom), turistički potencijali i dr. Također se razmatra tektonski i seizmo-tektonski sklop tretiranog terena i nastanak potresa. Ovakav sadržaj članka ponešto odstupa od osnovne tematike ovoga skupa (humanističko-društvene i kulturne prilike), ali mislimo da je potrebno nešto reći o prostornom ambijentu i prirodnim resursima zastupljenima u ovom prostoru, što je od vitalne važnosti za stanovništvo koje živi na razmatranom području.

Nenad Pepić

OŠ Šimuna Kožičića Benje, Zadar

nenad.pepic@gmail.com

Desnice i Obrovac između dva svjetska rata

U drugoj polovini 19. stoljeća Desnice predstavljaju najutjecajnije obrovačku obitelj koja se nametnula posjedništvom, nasljedstvom i trgovinom. Na tom fundamentu Vladimir Desnica postaje i jedna od najutjecajnijih političkih figura Srba iz Dalmacije. Kao višedesetljetni načelnik Općine Obrovac, umire 1922. Odlazak jedne tako dominantne figure imat će značajan utjecaj na budućnost cijele obitelji. Jedna od posljedica biti će i podjela imovine njegovih sinova Uroša i Boška Desnice. Oni 1928. dijele imovinu, Boško preuzima obrovački dio, a Uroš Kulu Jankovića u Islamu Grčkom. Iako je dijelom padala financijska moć, koliko je to utjecalo političku i društvenu moć Desnica? U svakom slučaju, obitelj ostaje vidljiva i utjecajna u lokalnoj, obrovačkoj i široj, osobito srpskoj zajednici u sjevernoj Dalmaciji. Cilj je ovog rada produbiti saznanja o obitelji Desnica u periodu između dvaju svjetskih ratova i njihovu djelovanju u samom Obrovcu. Obrovac u tom razdoblju ima značenje trgovačke varoši/maloga grada, etnički i vjerski miješana je sredina. Kakav je politički, gospodarski i socijalni utjecaj u obrovačkoj lokalnoj zajednici imala obitelj Desnica u razdoblju između dvaju svjetskih ratova?

Šime Pilić

Filozofski fakultet u Splitu

spilic@ffst.hr

O nekim pitanjima socioekonomskog i sociokulturnog razvoja obrovačkog kraja cca 1960. – 1990.

Općina Obrovac prostire se na površini od 509 km². Rijetko je naseljena: 1971. ima 26,5 stanovnika na jedan km², a 1981. još manje, 24,3 stanovnika, te je, uz Lastovo, najrjeđe naseljena općina u Dalmaciji. Ujedno je najnerazvijenija među gotovo trećinom nerazvijenih općina Dalmacije (sedam, a potom devet općina od 22 dalmatinske imalo je status nerazvijenih). U radu će se obraditi temeljno kretanje broja stanovnika i zaposlenih od ranih 60-ih do početka 90-ih godina. Broj stanovnika je u porastu do 1971., a od 1981. počinje padati, dok raste broj domaćinstava. O kakvom se nasljeđu radi, govori podatak da je početkom 1970-ih na tom području elektrificirano 33% naselja i 41% domaćinstava, s 32,9% nepismenog stanovništva. Neka privredna kretanja od vremena Republičkog fonda za razvoj nedovoljno razvijenih krajeva SRH do pojave Hrvatskog fonda za privatizaciju također će biti obrađena, kao i pokušaj brzog izlaska iz nerazvijenosti (npr. Tvornica glinice), neuspjeh toga pokušaja i poteškoće oko supstitucije. U 1987. Obrovac je ostvario izvoz od 5 586 060 (u tisućama dinara), što je više od gotovo polovine dalmatinskih općina (gledajući pojedinačno). Godine 1975. ima 2534 učenika i 129 nastavnika u OŠ, da bi broj učenika 1987./1988. pao na 1601, a u istoj šk. g. djeluje srednja škola s 460 učenika i 29 nastavnika. U 1989. radi Narodno sveučilište i kinematograf te narodna knjižnica s 13 903 knjiga, od čega je polovina te godine izdana na čitanje.

Sanja Roić

Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta u Zagrebu

sanja.roic@gmail.com

Uroš Desnica i talijanska kultura

Široko obrazovanje i kultura, politički stav i društveni angažman potaknuli su Uroša Desnicu (1874. – 1941.) da se javno i privatno oglašava i na talijanskom jeziku, koji je poznao i u književnoj, toskanskoj i u dijalektalnoj, venetskoj, odnosno lokalnoj, zadarskoj verziji. U radu se namjerava istražiti i vrednovati njegove objavljene i neobjavljene radove na talijanskom jeziku.

Drago Rokсандić

Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
roksandic1948@gmail.com

**Nastajanje moderne nacije u zavičajnopovijesnom obzorju.
Sjevernodalmatinske varijacije**

Natio croatica staleška je kategorija hrvatskoga starog poretka. Moderna hrvatska nacija, s jedne strane, konstitutivno integrira ovu stalešku kategoriju i tradiciju, ali je u svojoj povijesnoj novini negacija iste te tradicije, kada je riječ o kodovima po kojima nastaje i stalno se transformira u svojem (post)-modernitetu. Moderna hrvatska nacija, kao i brojne druge u Europi, ima bogatu premodernu baštinu, u dugim povijesnim trajanjima, ali je u svojoj novini primarno nastala, prvo, na (polu)periferiji europske moderne, drugo, na imperijalnom višegraničju i treće, na civilizacijsko-kulturnim raskrižjima. Razdoblje 1918. – 1990., s cezurom od 1941. do 1945., prividno je iznimno jer su etnodemografski Hrvati, s izuzećem manjina u susjednim zemljama, bili u granicama iste države, ali su se upravo u tom razdoblju bitno povećale razlike prema matricama Zapad – Istok, Sjever – Jug, razvijeni – nerazvijeni, prema kodovima političkih kultura itd. Navedeno su bitne pretpostavke konkretnohistorijskog istraživanja nastajanja moderne hrvatske nacije „odozdo“ u mnogostrukim zavičajnim, lokalnim, (sub)regionalnim, urbanim i/ili ruralnim slučajevima, kojih u hrvatskom slučaju ima iznimno mnogo. S tog je stajališta nastajanje moderne hrvatske nacije, prvo, mnoštvo neistovremenosti istovremenog te, drugo, imajući na umu navedene makrohistorijske odrednice, na velikom dijelu hrvatskoga etničkog prostora procesi nastajanje moderne hrvatske nacije interferiraju s isto tako vrlo složenim procesima nastanka manjinskih nacionalnih zajednica (ponajprije srpske, ali svojim značenjem, neovisno o demografskim pokazateljima, iznimno važnih talijanske, njemačke, mađarske, židovske i drugih). Obrovački slučaj je neovisno o razdaljini bitno različit od zadarskog, ali i kninskog itd. Međutim, pluralitet nacionalnih razlikovnosti ne isključuje mogućnost istomenih zavičajnih identifikacija (npr. Obrovčanin, Kotaranin, Bukovčanin – Dalmatinac itd.), neovisno o značenjima koja mogu, ali i ne moraju oscilirati. Ključno je pritom pitanje što biva s tradicionalnim (auto)identifikacija-

ma, tj. djeluju li one socijalno, kulturno ili, pak, gospodarski integrativno ili dezintegrativno, inkluzivno ili ekskluzivno, konstruktivno ili destruktivno? Nikada to ne ovisi u modernom društvu samo o zbivanjima u zavičajnom obzoru, ali povijesna (ne)održivost temeljnih modernizacijskih vrijednostima uvijek ima ili nema svoju zavičajnu (ne)ukorijenjenost.

Drago Rokсандić

Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
roksandic1948@gmail.com

Nastajanje modernog Obrovca i obrovački preporodni imaginariji (1815. – 1848.)

U svome rukopisnom *Ogledu o Ilirskim provincijama i Crnoj Gori*, napisanu na francuskom jeziku i posvećenu Napoleonu I. u Parizu, 25. X. 1811., Lujo Matutinović uopće ne spominje Obrovac kao grad u Dalmaciji, ali ističe da je ona podijeljena kako upravno tako i običajno pa navodi „glavna“ takva područja: Bukovica, Kotar, Zagora, Petrovo polje, Radobilja, Poljica, Slivno itd. Nasuprot tome, 1848. obrovačka općina prva je u Kraljevini Dalmaciji i među prvima u Trojednoj Kraljevini koja 21. travnja iste godine šalje ushićenu čestitku banu Josipu Jelačiću – carsko imenovanje, podržavajući istovremeno „želje i zahtevanja Kraljevinah Hervatske i Slavoië glede stare posestrime njihove Dalmacie“. Čestitke se izriču uime „sviuh ovih krajišnjikah“. Što se sve novoga dogodilo u povijesti Obrovca i obrovačkog kraja u prvoj polovini 19. stoljeća, a što je obnovilo Obrovac u društvenom, gospodarskom, kulturnom i političkom smislu, omogućujući da njegove etnokonfesionalne zajednice postanu jezgre hrvatskog i srpskog narodnjaštva u mjestu i okolici, predmet je ovog priloga. Pritom će se primijeniti pristup koji omogućuje prepletanje mikro-, mezzo- i makroperspektiva kao potencijalno najproduktivniji u lokalnohistorijskom istraživanju mjesta na okolišno i povijesno oblikovanom višegraničju.

Milorad Savić

savicmiloradbenkovac@gmail.com

Iz prepiske Boška Desnice. Arhiva Boška Desnice iz kuće za odmor u Karinu

Arhivska građa Boška Desnice iz Karina tematski se dijeli na: osobne dokumente B. Desnice i članova njegove porodice; saučesća povodom smrti Olge Desnice rođ. Janković; pravničke poslove B. Desnice; porodične poslove B. Desnice; korespondenciju članova Boškove porodice i šire porodice Desnica; pisma koja je Boško Desnica pisao i dobivao od više javnih ličnosti iz različitih polja djelatnosti. Izdvajaju se pisma Vladimira, Uroša i Vladana Desnice, kao i pisma raznih ličnosti koje je Boško susretao u svojem životnom pozivu povjesničara i istraživača. Njegovi široki interesi odredili su cijeli niz istaknutih ljudi koji su mi se javljali dopisnicama i pismima. Evo nekih: Simo Matavulj, Jovan Skerlić, Jovan Cvijić, Roberto Cessi, Marko Car, Frane Bulić, Mihovil Abramić, Ljubo Karaman, Mirko Korolija, Dušan Lakić, Anton Colnago, Šime Oštrić, Sibe Miličić, Miomir Milenović, Svetozar Raičević itd. Također su interesantna pisma (koncepti) koje je Boško D. pisao pojedinim ličnostima i sačuvao u osobnoj arhivi.

Duro Škvorc

djuro.skvorc@gmail.com

Djelovanje Titova fonda za stipendiranje mladih radnika i radničke djece u općini Obrovac od 1974. do 1989.

TF za stipendiranje mladih radnika i radničke djece osnovan je u SFRJ 1973. i djelovao je do raspada države. Imao je općejugoslavenski karakter i djelovao je u svim republikama, pokrajinama i JNA. Na prostoru SRH djelovao je od 1974. do 1990. Organizacijski je bio organiziran u SRH: republika (Skupština, Izvršni odbor), zajednica općina (Koordinacioni odbor), općina (Savjet), zborovi članova i članovi. TF u Općini Obrovac tijekom postojanja stipendirao je 23 stipendista. Bila su to dvojica mladih radnika koja su se obrazovala uz rad i 21 dijete radnika. Obrazovanje je završilo 28 stipendista, nije završilo 15, nema podataka za troje. U radu ćemo na osnovi arhivskih izvora i tiska prikazati djelovanje TF-a u Općini Obrovac.

Šime Vrkić

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru

svrkić@icua.hr

Pregled arheoloških istraživanja obrovačkog kraja tijekom 19. i 20. stoljeća

Prvi interes za arheološke lokalitete u obrovačkom kraju javlja se nakon uspostave konzervatorske službe u Dalmaciji u drugoj polovini 19. stoljeća. Tada je konzervator Josip Alačević objavio popis arheoloških lokaliteta benkovačkog kotara, u kojemu su prvi put u stručnoj literaturi zabilježeni brojni obrovački lokaliteti iz različitih povijesnih razdoblja. Prva poznata arheološka iskopavanja provedena su 1903., a inicirao ih je Anton Colnago, pučki učitelj iz Obrovca i veliki zaljubljenik u antičku povijest i arheologiju. Uz pomoć i podršku stručnjaka iz Arheološkog Instituta u Beču provedena su arheološka iskopavanja na nizu antičkih lokaliteta, a rezultati istraživanja bili su znanstveno obrađeni i objavljeni te su do današnjih dana ostali temelj poznavanja antičke povijesti obrovačkog kraja. Dio pronađenih nalaza bio je izložen u Obrovcu, čime je u gradu začeta muzejska djelatnost. U međuratnom razdoblju više je poznatih hrvatskih znanstvenika, među kojima se ističu Gjuro Szabo, Većeslav Henneberg, Luj Marun i Stjepan Gunjača, posjećivalo obrovački kraj nastojeći istražiti najznačajnije povijesne i arheološke spomenike iz razdoblja srednjeg vijeka, međutim, u samo nekoliko slučajeva bila su pokrenuta manja arheološka iskopavanja. Razdoblje nakon Drugog svjetskog rata obilježio je pad interesa za obrovački kraj tako da je do kraja 20. stoljeća provedeno svega nekoliko manjih arheoloških istraživanja.

Smotra folkloru u Obrovcu (b. d.)
(Zbirka Matice Obrovčana)

Desničini susreti 2024.
Obrovac i obrovačke Desnice,
cca 1800. – 1990.

BIOBIBLIOGRAFIJE SUDIONIKA

Mladen Ančić (Sarajevo, 1955.), u rodnom gradu završio osnovno školovanje i Klasičnu gimnaziju (1973.). Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu diplomirao 1980. na studijskoj grupi Povijest. Od 1981. pohađao postdiplomski studij Srednjovjekovne povijesti na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, gdje je stekao titulu Magistra povijesnih znanosti 1985. Od 1987. radi u Institutu za istoriju u Sarajevu kao znanstveni asistent, a od 1993. u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru. Doktorsku tezu pod naslovom *Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo i Bosna u doba anžuvinske vlasti (1300-1387)* uspješno obranio 1996. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, čime je stekao naslov doktora humanističkih znanosti. Biran 1998. u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika pri Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru, a 2003. izabran u zvanje višeg znanstvenog suradnika. Od ak. g. 1997./1998. godine predaje predmete „Povijest Hrvatske 7.-12. stoljeća“ i „Povijest hrvatske 12.-16. stoljeća“ na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, gdje je održao i nastupno predavanje 2001. godine te 2004. izabran u naslovno zvanje izvanrednoga profesora. Od 2008. radi na Sveučilištu u Zadru u zvanju izvanrednoga profesora, a 2010. izabran u redovitog profesora. Od ak. g. 2022./2023. dobio počasno zvanje *professora emeritusa* Sveučilišta u Zadru. Sudjelovao na brojnim međunarodnim konferencijama i znanstvenim skupovima u Hrvatskoj, Italiji, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini te Jugoslaviji. Dobitnik „Strossmayerove nagrade“ za 2001. godinu.

Boris Badža (Beograd, 1973), diplomirani inženjer arhitekture. Osnovno i srednje obrazovanje stekao u Obrovcu, Zadru i Beogradu. U lipnju 1999. godine na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu obranio diplomski rad temom *Rekonstrukcija Hrama Svetog arhangela Mihajla na Miholjskoj Prevlaci kod Tivta u Crnoj Gori*. Nakon završetka studija, profesionalnu karijeru započeo u Urbanističkom zavodu Republike Srpske i na Arhitektonsko-građevinskom fakultetu u Banjoj Luci. S radnim timom Urbanističkog zavoda Republike Srpske osvojio tri nagrade na arhitektonsko-urbanističkim natjecanjima u Nišu i Aleksincu – prvu nagradu za urbanističko-arhitektonsko rješenje parka na Trgu Vojске Jugoslavije u Nišu (2001), treću nagradu za arhitektonsko rješenje Hrama Svetog Nikole s uređenjem gradskog parka „Brđanka“ u Aleksincu (2003) i treću nagradu za uređenje desne obale rijeke Nišave u Nišu (2002 – 2003). Tijekom angažmana u IG Institutu za građevinarstvo iz Banje Luke sudjelovao u značajnim projektima u okviru zaštite kulturno-povijesnog naslijeđa. Radio na kartiranju (GIS) zaštićenih kulturno-povijesnih spomenika na području grada Banje Luke u sklopu izrade prostornog plana, a potom i na izradi „Regulacionog plana historijskog gradskog područja Blagaj“ kod Mostara (2012 – 2014). U ulozi odgovornog planera i voditelja radnog tima, sudjelovao u izradi brojnih urbanističkih dokumenata i planova detaljne regulacije na području grada Banje Luke i drugih gradova-općina u Bosni i Hercegovini. Prema njegovim

arhitektonskim i urbanističkim rješenjima izgrađeni su Trg kralja Tomislava u Livnu i Studentski trg na Palama. Jedan od opsežnijih poslova iz oblasti urbanističkog planiranja, koji je uspješno obavio u svojoj planerskoj karijeri, odnosio se na izradu Regulacionog plana eksploatacijskih polja Rudnika lignita „Stanari“ na području Općine Doboj (2008), s prostornim obuhvatom od 26 četvornih kilometara. Pored urbanizma, značajan dio svoje profesionalne karijere posvetio projektiranju sakralnih objekata u oblasti srpske crkvene arhitekture. Sudjelujući u uređenju i obnovi manastirskih objekata na području Bihačko-petrovačke eparhije, projektirao nekoliko hramova i pratećih objekata u manastirima Klisina, Medna i Glogovac. Prema njegovim projektima izgrađeni su Hram Svete velikomučenice Marine u manastiru Klisina kod Prijedora i hram posvećen medljanskim mučenicima u selu Medna na području Općine Mrkonjić Grad. U Sarajevu boravio od 2014. do 2019. godine radeći na međunarodnom projektu pod pokroviteljstvom Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Ondje se susreo s bogatom kulturno-povijesnom baštinom sarajevskih Srba, što mu je poslužilo kao inspiracija za pisanje i objavljivanje knjige *Hram Preobraženja Gospodnjeg u Sarajevu – Vizantijska umjetnost u arhitektonskom izrazu Aleksandra Deroka* (2023). Zaposlen u poduzeću Urbis centar u Banjoj Luci.

Zlatko Begonja (Zadar, 1960.), u rodnom gradu završio sve svoje obrazovanje. Pročelnik Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru. Istraživač novije hrvatske prošlosti na području političke povijesti 20. stoljeća. U tom kontekstu obrađuje međuratno razdoblje, a napose vremenski okvir Drugoga svjetskog rata i poraća, koje je označavalo uspostavu i učvršćenje jugoslavenskoga komunističkog totalitarnog režima u Hrvatskoj. Sudionik niza znanstvenih skupova, okruglih stolova, javnih predavanja te brojnih medijskih istupa koji su tretirali problematiku nacionalne povijesti 20. stoljeća.

Ante Bralić (Zadar, 1973.), na Filozofskom fakultetu u Zadru upisao u ak. g. 1991./1992. dvopredmetni studij povijesti i filozofije koji je završio diplomiranjem 1996. temom *Nikola Pašić i politika ujedinjenja tijekom Prvog svjetskog rata*. Poslijediplomski studij iz hrvatske povijesti novog vijeka upisao 1997. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Temom *Zadarsko novinstvo uoči Prvog svjetskog rata* magistrirao pod mentorstvom akademika Nikše Stančića 2002. Doktorat pod naslovom *Zadar u doba Prvoga svjetskog rata* te mentorstvom prof. dr. sc. Josipa Vrandečića obranio 2006. na Sveučilištu u Zadru. U zvanje redovitog profesora izabran 2023. Od 2010. do 2014. obnašao dužnost zamjenika pročelnika Odjela u dva mandata. Nakon toga od 2014. do 2018. izabran u dva mandata na dužnost pročelnika Odjela za povijest. Od 2020. do 2022. voditelj poslijediplomskog doktorskog studija „Jadran – poveznica među kontinentima“, a

od 2021. predstavnik Odjela za povijest u Senatu Sveučilišta u Zadru. Pohađao Medievističku radionicu Interuniverzitetskog centra u Dubrovniku (1997.), a talijanski jezik usavršavao u školi „Dante Alighieri“ u Firenzi (2001.). Dobitnik tromjesečne „Ernst Mach“ stipendije austrijske Savezne vlade (2004.).

Ana Bukvić izvanredna je profesorica na Odjelu za talijanistiku Sveučilišta u Zadru. Objavila dvadeset znanstvenih radova i jednu autorsku monografiju *Savorgnanide. Genesi, interpretazione e critica.* (2021.). Urednica dvaju zbornika radova: *Književnost, umjetnost, kultura između dviju obala Jadrana VI i VII* (2023.) Sudjelovala na dvadeset i pet međunarodnih znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu. Suradivala na trima znanstvenim projektima. Vanjska suradnica na Studiju talijanskog jezika i književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Članica Matice hrvatske i udruženja A. I. P. I. (*Associazione Internazionale Professori di Italiano*). Glavna područja znanstvenog interesa: hrvatsko-talijanski književni, kazališni i kulturni odnosi.

Branko Čolović (Drniš, 1962.), osnovnu i srednju školu završio u Kninu. Studije istorije umjetnosti upisuje 1980. na Filozofskom fakultetu u Beogradu, a započinje naredne godine nakon povratka iz vojske. Diplomirao kod akademika Vojislava Koraća 1986. na predmetu „Istorija arhitekture“ temom *Arhitektura manastira Krke*. Nakon završetka studija vraća se u Knin, radi na istraživanju kulturne baštine srpsko-pravoslavne zajednice, prikuplja građu, referentnu literaturu i počinje objavljivati stručne članke. Prije rata dvije godine radio je kao nastavnik likovne kulture u srednjoškolskom centru u Drnišu. Krajem devedesetih godina prošlog stoljeća upisuje postdiplomski studije na istom fakultetu i 1999. magistrira na predmetu „Istorija umjetnosti novoga vijeka“ kod prof. Miroslava Timotijevića s monografskom obradom istorije, riznice i čitavog kompleksa manastira Krke. Izbjeglički period provodi na radu u Narodnom muzeju i Muzeju srpske pravoslavne crkve u Beogradu, gdje priređuje nekoliko izložbi ikonopisa podrijetlom iz Dalmacije. Kao rezultat toga rada nastala su dva kataloga s propratnim studijama. U Knin se ponovno vraća 1999. godine. Tih godina kao vanjski suradnik povremeno odlazi raditi na Svetu Goru (Atos), Hilandar i Kareju, u sklopu širih konzervatorsko-restauratorskih zahvata koje su izvodili Narodni muzej iz Beograda i Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture Vojvodine iz Novog Sada. Godine 2006. zapošljava se u SKD „Prosvjeta“ u Zagrebu kao voditelj projekta Registar kulturne baštine Srba u Hrvatskoj i upisuje doktorski studij na matičnom fakultetu u Beogradu kod prof. Aleksandra Kadijevića. Završetak studija rezultirao je 2011. obranom teze *Srpska sakralna arhitektura epohe historicizma u Dalmaciji*. U Prosvjetnim izdanjima objavio dvije monografske studije: *Manastir Krka* (2006.) i *Manastir Dragović* (2014.), kao i sintetični rad pod naslovom *Sakralna baština dalmatinskih Srba*.

U izdanju Eparhije dalmatinske objavio 2020. prošireni i dopunjeni doktorski rad. U stručnim i naučnim časopisima objavio je preko pedeset članaka, piše eseje, kritike, poeziju i komentare.

Zdenko Dundović (Zadar, 1973.), osnovnu školu pohađao i završio u Zadru. Od 1998. do 1992. pohađao Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zadru. Od 1992. do 1994. godine studirao i završio filozofiju na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, a 1994. upisao teološki studij na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu u Zagrebu. Diplomirao 1998. godine na istoj ustanovi. Upisao poslijediplomski studij iz crkvene povijesti II. i III. ciklusa (mr. sc. i dr. sc.) na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2012. Magistrirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2015. temom *Ninski kaptol crkve sv. Anselma*. Doktorsku disertaciju obranio na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2017. temom *Zadarski kaptol, njegova dobra i kaptolski dostojanstvenici u posljednjih sto godina vladavine Mletačke Republike (1697. – 1797.)*. Radno iskustvo u obrazovanju stjecao kao kateheta u osnovnim i srednjim školama od 1998. do 2013. Od 2015. zaposlen kao asistent na Teološko-katehetskom odjelu Sveučilišta u Zadru, a 2018. izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta. Od 2018. vrši službu najprije vršitelja dužnosti pročelnika, a potom pročelnika Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru. Predsjednik Društva za povjesnicu Zadarske nadbiskupije „Zmajević“. Znanstveni interes: proučavanje ranonovovjekovne prošlosti Zadarske i Ninske biskupije s naglaskom na gospodarsku, političku i interkonfesionalnu interakciju crkvenih struktura.

Miće Jurjević (Kruševo, 1962.), diplomirani ekonomist te sveučilišni specijalist strateškog poduzetništva s licencama investicijskog savjetnika i brokera za trgovanje vrijednosnim papirima. Profesionalnu karijeru gradi u financijskom sektoru i na tržištu kapitala. U Dalmatinskoj banci d. d. Zadar počeo kao kreditni referent, a zatim pomoćnik direktora Sektora računovodstveno-financijskih poslova i direktor brokerske kuće u vlasništvu Banke, zatim predsjednik Uprave društva za upravljanje fondovima Dalbank invest d.o. o. Zagreb koji izrazito uspješno upravlja PIF-om (ZIF-om) Velebit d. d. Karijeru uspješno nastavlja kao predsjednik Uprave brokerskih kuća CROBA Vrijednosnica i Partner Kapital iz Zagreba. Od 2008. pridružuje se Agram koncernu kao savjetnik Uprave Agram brokera d. d. i Agram Invest d. d. Zagreb. Između ostalog, tijekom profesionalne karijere predsjedao Grupacijom društava za upravljanje investicijskim fondovima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori te bio članom većeg broja nadzornih odbora, pri čemu treba izdvojiti članstvo i predsjedanje Nadzornim odborom Varaždinske burze d. d. Inicijator osnivanja i predsjednik zavičajne udruge Matica Obrovčana.

Željko Karaula (Bjelovar, 1973.), u rodnom gradu završava Ekonomsku školu. Nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja upisuje Pravni fakultet u Zagrebu, da bi se nakon godine dana (prema preporuci prof. Šefka Kurtovića i prof. Adolfa Dragičevića) prebacio na Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (dvo-predmetni smjer: Odsjek za povijest i Odsjek za filozofiju), tada s izraženom željom da se specijalizira za proučavanje povijesti Vojne krajine. Ondje diplomira temom *Vojni komunitet Bjelovar u „proljeću naroda“ 1848-1849* i stječe naslov profesora povijesti i filozofije. Nakon diplomiranja radio jedno vrijeme kao profesor povijesti u Osnovnoj školi „Veliko Trojstvo“ kraj Bjelovara. Nakon toga 2006. postaje direktor privatne tvrtke ALCA d. d. Bjelovar, na kojoj se funkciji i danas nalazi. Godine 2008. postaje stalni suradnik Zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Bjelovaru. Na početku spisateljske djelatnosti 1997. izašla mu je zbirka pjesama *Vodena krila*. Poslijediplomski studij povijesti upisuje 2008. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, da bi doktorsku disertaciju *Hrvatska seljačka zaštita u Kraljevini Jugoslaviji* pod mentorstvom prof. dr. sc. Ivica Miškulina s Hrvatskog katoličkog sveučilišta obranio 2015. Iste godine iz tiska izlazi i monografija *Mačekova vojska: Hrvatska seljačka zaštita u Kraljevini Jugoslaviji* (djelomično dopunjena disertacija). Tijekom doktorskog studija dobio stipendiju Vlade Crne Gore 2011. te je položio svih 20 ispita na doktorskome studiju s odličnom ocjenom. Godine 2016. stječe znanstveno zvanje znanstvenog suradnika. Dvije godine kasnije 2018. dobiva nagradu za znanost „Pečat Grada Bjelovara“ i od Crnogorskog fakulteta za književnost i jezik na Cetinju plaketu za znanstveni doprinos njegovanju hrvatsko-crnogorskih znanstvenih veza. Godine 2021. njegova knjiga *Političke prilike i Domovinski rat u Daruvaru (1990.-1995.)* u izdanju Ogranka Matice hrvatske Daruvar dobiva nagradu „Srebrna povelja Matice hrvatske“, da bi istu nagradu dobio i 2023. za knjigu o poznatom bjelovarskom književniku i proljećaru Željku Sabolu (1941. – 1991.). Od 2008. stalni suradnik Zavoda HAZU Bjelovar. Glavni urednik časopisa Ogranka Matice hrvatske iz Daruvara *Zbornik Janković* od 2016., član užeg uredništva *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU Bjelovar* te uredničkog savjeta časopisa *Cris* iz Križevaca. Godine 2022. imenovan za stalnog suradnika Instituta za historiju, demografiju i antropologiju Sandžaka sa sjedištem u Novom Pazaru, a koji djeluje pod BANU, da bi 2023. bio izabran za dopisnog člana Dukljanske akademije nauka i umjetnosti (DANU) iz Crne Gore. U okviru Instituta za historiju, antropologiju i demografiju (Bošnjačka akademija nauka i umjetnosti) voditelj međunarodnog projekta *Bibliografija Sandžaka*, dok je u Zavodu HAZU Bjelovar voditelj projekta *Povijest gradova Bjelovarsko-bilogorske županije*. Posjeduje vlastitu knjižnicu s oko 10 000 knjiga i periodike povijesnog sadržaja. Sudionik brojnih međunarodnih (Poznan, Budimpešta, Budva, Pariz, Sarajevo, Pečuh, Beč itd.) i domaćih znanstvenih skupova. Objavio do sada 18 znanstvenih monografija (u četirima kao

suautor) i 12 uredničkih knjiga te održao niz pozvanih javnih predavanja. Bibliografija mu obuhvaća preko 300 znanstvenih članaka i prikaza.

Branko Kasalo diplomirao je 2010. jednopredmetni studij povijesti na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Godine 2017. obranio doktorsku disertaciju naslova *Međunarodni pogledi na krizu u Jugoslaviji 1980.-1987.* i stekao status doktora znanosti u sklopu poslijediplomskog doktorskog studija „Jadran – poveznica među kontinentima“. Od 2012. zaposlen kao asistent – znanstveni novak na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. U znanstveno-nastavno zvanje sveučilišnog docenta izabran 2019. godine. Sudjelovao kao suradnik u provođenju dvaju znanstvenoistraživačkih projekata: *Razvitak pomorstva i geografskih spoznaja na hrvatskom Jadranu* te *Raspad Habsburške Monarhije i transformacije na istočnojadranskom prostoru (1917.-1923.)*. Znanstveni interes usmjeren na istraživanje kasnog jugoslavenkog socijalizma i njegovu preobrazbu 70-ih i 80-ih godina; kroz tu prizmu promatra fenomene institucionalnog znanja, diplomatskih odnosa i tranzicije iz komunizma u demokraciju. Osim navedene problematike, istražuje i promjene i prilagodbe društvenih struktura na kraju Prvog svjetskog rata na istočnojadranskoj obali. Također je zainteresiran za teme iz hrvatske suvremene povijesti, tranzicije državnih sustava na primjeru Prve i Druge Jugoslavije, položaj Jugoslavije u okviru međunarodnih odnosa, Hladni rat, povijest ideja, povijest nacionalizma.

Luka Knez (Zadar, 1995.), u rodnom gradu završio osnovnu školu i srednju Klasičnu gimnaziju Ivana Pavla II. Na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru diplomirao jednopredmetni studij povijesti 2019., gdje je od 2021. zaposlen kao asistent. Doktorand poslijediplomskog doktorskog studija „Jadran – poveznica među kontinentima“, a znanstveni mu je rad primarno povezan s nacionalnom povijesti 20. stoljeća. Objavio monografiju *Slučaj Mlinar: obavještajne službe i velikosrpska agresija*, kao i više članaka u vezi s djelovanjem respresivnog sustava komunističke Jugoslavije. Obnaša dužnost tajnika Ogranka Matice hrvatske u Zadru, u sklopu čega je zadužen za rad sa studentima i mladima.

Adrian Knežević (Zadar, 1993.), završio Osnovnu školu Šimuna Kožičića Benje i Gimnaziju Jurja Barakovića u Zadru, opći smjer. Na Sveučilištu u Zadru završio dvopredmetni preddiplomski i diplomski studij povijesti i sociologije. Godine 2017. obranio diplomski rad iz povijesti pod naslovom *Hrvatska nacionalna integracija u Dubrovniku*. Od 2018. polaznik poslijediplomskog doktorskog studija „Jadran – poveznica među kontinentima“ na Sveučilištu u Zadru s temom doktorskog rada pod naslovom *Ideološke i političke mijene u Narodnoj (hrvatskoj) stranci (1879.-1905.)* pod mentorstvom prof. dr. sc. Ante Bralića. Godine 2022. zaposlen kao asistent – povjesničar u Područnom centru Gospić

Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“, gdje sudjeluje na projektu *RURALIKA – Uspostava kriterija za vrednovanje modernizacijskih i (post)tranzicijskih procesa u ruralnim prostorima Hrvatske kroz studiju slučaja ruralnog prostora Like*, financiranom od strane Hrvatske zaklade za znanost.

Katarina Lazić (Priština, 1995), diplomirala engleski jezik i književnost na Filološko-umetničkom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu 2019. Odbranila master rad temom *Preispitivanje pojma ženstvenosti u Orkanskim visovima i Džejn Ejr (Re-examination of femininity in Wuthering Heights and Jane Eyre)* na Filološko-umetničkom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu 2020. Doktorske studije upisala u Kragujevcu 2020. na Filološko-umetničkom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Zaposlena kao istraživač saradnik pri Filološko-umetničkom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Oblast(i) interesovanja: (opšta) književnost.

Filip Lenić (Pula, 1990.), od ak. g. 2013./2014. do 2016./2017. studirao teologiju i filozofiju na Catholic University of Notre Dame Fremantle. Na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru završio jednopredmetni sveučilišni preddiplomski studij povijesti i jednopredmetni sveučilišni diplomski studij povijesti. Diplomirao 2021. temom *Odnos Katoličke crkve i komunističkog režima u procesu sjedinjenja Istre s Hrvatskom od 1945. do 1954.* pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Zlatka Begonje. Od 2022. radi kao stručni suradnik – asistent na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Uže područje interesa: hrvatska i svjetska moderna i suvremena povijest. Ak. g. 2021./2022. upisao poslijediplomski doktorski studij „Jadran – poveznica među kontinentima“, smjer povijesti.

Ivan Magaš (Zadar, 1991.), viši asistent na Odjelu za kroatistiku Sveučilišta u Zadru. Na Sveučilištu u Zadru radi od 2018. Prvi dijalektološki članak objavio 2014. U koautorstvu s don Nikolom Tokićem objavio *Rječnik sela Popovića* (2018.). Bavi se govorima zadarskoga područja, ali i drugim hrvatskim lokalnim govorima. Suradnik na projektu *LinGeH (Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju)* koji financira Hrvatska zaklada za znanost. Sudjelovao u većem broju domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova.

Goran Pavao Mladineo (Benkovac, 1979.), osnovnu školu i opću gimnaziju pohađao u Visu. Dvopredmetni studij povijesti i geografije završio na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2003. Trenutno pohađa poslijediplomski doktorski studij „Jadran – poveznica među kontinentima“ na Filozofskom fakultetu u Zadru (V. semestar). U doktorskoj disertaciji aslovljenoj *Fenomen pravoslavlja u Visu tijekom 20. stoljeća* (mentor: dr. sc. Mateo Bratanić) bavi se masovnim prilazom Višana s rimokatoličke na pravoslavnu vjeru u razdoblju između dvaju svjetskih ratova. Radio kao nastavnik povijesti u Trgovačkoj školi u Zagrebu

te kao znanstveni novak u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu (projekt *Republika Hrvatska i Domovinski rat*, voditelj: dr. sc. Davor Marijan, 2009. – 2015.), a trenutno zaposlen kao posrednik u prodaji nekretnina u obiteljskoj agenciji za nekretnine u Visu. Predsjednik Povjerenstva za kulturu Grada Visa. Koautor (zajedno s dr. sc. Dinkom Radićem) idejne muzeološke koncepcije stalnog postava Zavičajnog muzeja Grada Visa, čije je osnivanje u tijeku. Osnivač i voditelj *Facebook* grupe „Bavul – baština i povijest otoka Visa“ u kojoj se objavljuju slikovni i tekstualni zapisi iz prošlosti otoka Visa. Područja znanstveno-istraživačkog interesa: povijest otoka Visa u 19. i 20. stoljeću, povijest Dalmacije u 19. i 20. stoljeću (s naglaskom na odnos politike i vjere te međunacionalne i međuvjerske odnose u tom razdoblju), Srpska pravoslavna crkva na području Republike Hrvatske, Domovinski rat. Istraživanja navedenih tema vršio u arhivima i drugim znanstvenim ustanovama u Beogradu, Hvaru, Splitu, Zadru i Zagrebu te ih prezentirao na nizu znanstvenih skupova.

Marinko Oluić (Bilišani, 1935.), srednju školu završio u Beogradu, studij geologije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a specijalizaciju o primjeni fotogrametrije i fotointerpretacije u geologiji na Bergakademie u Freibergu (Njemačka). Doktorirao 1973. godine na Humboldtovu Sveučilištu u Berlinu i stekao akademski naziv dr. prirodnih nauka. Nakon završetka studija zaposlio se u Institutu za naftu u Zagrebu, koji je prerastao u Industroprojekt i INA-Projekt. Prošao sve faze istraživačkog rada: od inženjera pripravnika do člana Poslovnog odbora INA-Projekta. Geološka istraživanja vršio u bivšoj Jugoslaviji i inozemstvu (Jordan, Indonezija, Irak-Kurdistan). Izabran u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika, izvanrednog, a potom i redovitog profesora na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Nastavu održava na PMF-u i RGN-u, a neko vrijeme i na Geodetskom fakultetu u Zagrebu. Radio u ekspertnim timovima Ujedinjenih naroda, Europske unije i Japanske svemirske agencije. Inicijator osnivanja Znanstvenog vijeća za daljinska istraživanja u HAZU. Bio predsjednik Komisije za geologiju i geofiziku te koordinator svih komisija, a 8 godina bio potpredsjednik Vijeća. Već 17 godina predstavlja Hrvatsku u europskoj asocijaciji EARSeL, a 2012. bio predstavnik Hrvatske u EU komisiji GMES u Bruxellesu. Godine 2017. dobio dvije nagrade za životno djelo iz znanosti: jednu na lokalnoj razini Zadarska županija – Grad Obrovac i drugu na razini Republika Hrvatska – Sabor. Publicirao oko 170 znanstvenih, stručnih i drugih radova te napisao osam knjiga, samostalno i s koautorima.

Nenad Pepić (Zadar, 1969.), u istom gradu na Filozofskom fakultetu 1996. diplomirao i stekao zvanje prof. povijesti i sociologije. Tema diplomskog rada: *HRSS/HSS u sjevernoj Dalmaciji 1919. – 1929.* Od 1996. zaposlen u OŠ Šimuna

Kožičića Benje (Zadar), član HUNP-a (Hrvatska udruga nastavnika povijesti). U Obrovcu od 2006. do 2011. predsjednik Udruge Obrovačko kulturno ljeto. Od 2009. do 2017. bio član Kulturnog vijeća Grada Zadra i u suradnji s dr. Željkom Tonković autor Nacrta strategije razvoja nezavisnog sektora (objavljuje no 2013.). U zborniku *Obrovac kroz vjekove* u suradnji s dr. Josipom Mihaljevićem autor poglavlja „Nedovršena modernizacija (Obrovac od 1945. do 1989.)“.

Šime Pilić, red. prof. sociologije u miru. Doktorirao u polju sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radio na PMF-u i Filozofskom fakultetu u Splitu. Predavao više kolegija, među kojima „Društvene promjene“ i „Sociologiju hrvatskog društva“, a na doktorskom studiju „Sociologiju nastavničkog poziva“. Sudjelovao na preko 80 međunarodnih i domaćih znanstvenih skupova. Objavio cca 140 radova, među kojima nekoliko knjiga. Sudjelovao na 12 znanstveno-istraživačkih projekata. Bio član Uredništva i Savjeta časopisa *Pogledi*, glavni urednik časopisa *Školski vjesnik* i predsjednik Savjeta časopisa *Mogućnosti*. Na svojem projektu *Titius* pokrenuo je znanstveni časopis *Godišnjak Titius*, koji je uređivao 10 godina. Dobitnik više priznanja i nagrada, među kojima su: Nagrada za znanost za životno djelo „Frane Bulić“, Plaketa za izuzetan doprinos razvoju Sveučilišta u Splitu, Priznanje zaslužnom za osnivanje Filozofskog fakulteta u Splitu, Orden zasluga za narod, Nagrada Grada Drniša za životno djelo.

Sanja Roić (Pula, 1953.), do 2018. redovita profesorica u trajnom zvanju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je predavala talijansku književnost, sada suradnica Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije istog fakulteta. Predavala i istraživala na talijanskim sveučilištima i na Freie Universität u Berlinu kao stipendistica zaklade Alexander von Humboldt. Objavila više autorskih i uredničkih knjiga, brojne znanstvene radove u domaćim i stranim publikacijama iz područja talijanske književnosti kulture (od 16. do 21. stoljeća) te prijevode talijanskih klasika i modernih autora. Vodila znanstvene projekte. Nagrađena i odlikovana za zasluge u promicanju talijanske kulture. Na *Desničnim susretima* sudjeluje od 1997.

Drago Rokсандić (Petrinja, 1948.), povjesničar, *professor emeritus* Sveučilišta u Zagrebu. Recentno objavio, pored ostalih, sljedeće autorske te (su)uredničke knjige sa (su)autorskim priložima: *Čovjek i prostor, čovjek u okolišu* (2018.), *Historiografija u tranziciji* (2018.), *Zagreb 1924. – 1930. i 1945. – 1967. Društvo, kultura, svakodnevnica...* (2019.), *Vladan Desnica i grad Zagreb 1924. – 1930. i 1945. – 1967...* (2020.), *Annales in Perspective: Designs and Accomplishments* (2019.), *Desničn epistolar. Svezak I. (1910. – 1945.)* (2020.), *Pravoslavlje u Rijeci i na sjevernom Jadranu u ranom novom vijeku* (2021.), *Vojna krajina u historiografiji...* (2021.), *Trojedna Kraljevina Dalmacija, Hrvatska i Slavonija u*

Habsburškoj Monarhiji 1848/1849... (2021.), *Jugoslavija: poglavlje 1980–1991.* (2021.), *Yugoslavia: Chapter 1980–1990* (2021.), *(Ne)poznati Desnica: prema rukopisnoj ostavštini...* (2021.), *Mikrohistorija. Pola stoljeća inovacija* (2022.), *Glina 1941. Tragedije i traume u pamćenju i zaboravu...* (2022.), *(Ne)poznati Desnica i književne ostavštine u baštinskoj perspektivi* (2022.), Hrvatski prag, Triplex Confinium i studiji višegranica (2023.), *Militär und der militärische Faktor in Staat und Gesellschaft Südosteuropas (18. – 20. Jhr.) – Le fait militaire dans les états et les sociétés du Sud-Est Européen (XVIII-XXèmes siècles)* (2023.) itd. Nositelj francuskih odlikovanja: *Officier dans l'ordre des Palmes Academiques* (2004.) i *Officier dans l'Ordre National du Mérite* (2014.). Dobitnik nagrade za životno djelo „Ivan Lučić“ (2020.).

Milorad Savić (Benkovac, 1952.), osnovnu školu i gimnaziju završio u Benkovcu. Interes za starine, prošlost, likovnu umjetnost i književnost potpomogli odlični profesori. Kratko studirao arheologiju, upisao treću godinu studija talijanskog u Zadru, završio historiju umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Magistrirao na istom fakultetu temom *Slikarstvo u srpskim crkvama sjeverne Dalmacije 1998*. Osnovao Zavičajni muzej u Benkovcu, gdje radi od 1977. do 1995., stvorivši nekoliko zbirki, biblioteku, fototeku. Tijekom rata i u „Oluji“ sačuvala 170 ikona iz crkava Ravnih kotara, muzejsko-arhivski fundus i biblioteku Dvora Jankovića. Bavi se istraživanjem pravoslavne umjetnosti, posebno slikarstva, srpske kulture u Dalmaciji te baštine Dvora Jankovića, u drugom planu i arheološkim pitanjima benkovačkog kraja. Godine 2005. vratio se iz izbjeglištva u Benkovac, gdje nastavlja s istraživačkim radom i obnovom kuće i malog imanja.

Đuro Škvorc (Ruševac, 1958.), živi u Križevcima. Do Domovinskog rata školovao se u Ljubljani i Zagrebu te radio u nekoliko osnovnih škola. Sudionik Domovinskog rata, nakon čijeg završetka ostaje u HV-u. Magistar međunarodnih odnosa i doktor povijesnih znanosti. Sudjelovao u više znanstvenih i stručnih skupova. Istražuje povijest 20. stoljeća. Napisao preko dvadesetak znanstvenih i stručnih radova. Član Uredničkog vijeća časopisa *Janković i Crix*. Urednik, autor i suautor nekoliko knjiga, među kojima je i *Vojna sila pobunjenih Srba na Banovini 1992. – 1995*. Izdavač knjige, Ogranak Matice hrvatske u Petrinji, dobio za nju Zlatnu povelju Matice Hrvatske za 2022.

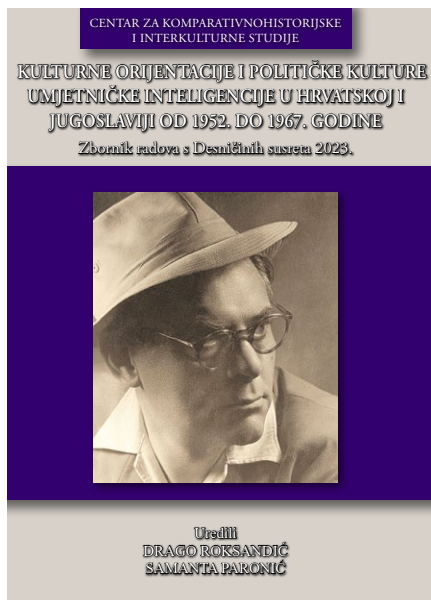
Šime Vrkić (Kruševo, 1980.), diplomirao povijest i arheologiju na Sveučilištu u Zadru 2006. Doktorirao 2022. temom *Arheološki pristupi analizi i kategorizaciji kulturnog krajolika: primjer područja biše Općine Obrovac*. Od 2009. do 2016. zaposlen u privatnoj arheološkoj tvrtki Geoarheo d. o. o. iz Zagreba na radnome mjestu arheologa, sudjelovao u mnogobrojnim zaštitnim arheološkim

istraživanjima na području cijele Republike Hrvatske. Od 2018. do 2022. zaposlen na radnome mjestu asistenta – suradnika u nastavi na Odjelu za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, u sklopu znanstvenog projekta *Kulturni krajolik – model valorizacije, zaštite, upravljanja i korištenja kulturne baštine – ProHeritage*. Od početka 2024. zaposlen u Međunarodnom centru za podvodnu arheologiju u Zadru na radnome mjestu konzervatora arheologa/ podvodnog arheologa. Znanstveni interes ponajviše usmjerio na područje Bukovice. Autor i koautor većeg broja znanstvenih i stručnih radova iz područja arheologije i povijesti.

Obrovac koncem 19. stoljeća
(Zbirka Matice Obrovčana)

UPUTE ZA PISANJE PRILOGA U ZBORNIKU RADOVA
OBROVAČ I OBROVAČKE DESNICE,
CCA 1800. – 1990.

Svi prilozi moraju biti napisani na računalu, u nekoj od inačica programa MS Word (od MS Word 6.0 nadalje) ili u nekom od programa kompatibilnih s MS Wordom te trebaju biti snimljeni u formatu MS Word dokumenta (*.doc). Obavezno je koristiti se fontom **Times New Roman** (odnosno Times New Roman Ce). Drugim pismima moguće je koristiti se u bilješkama, kad god je riječ o citiranju na izvornom jeziku i pismu. U tekstu priloga veličina slova je **12**, a prored **1,5**. Literatura se citira u bilješkama (fusnotama), a ne u tekstu. Veličina slova u bilješkama je **10**, a prored jednostruki (*single*). Kad se u tekstu navodi izravni citat duži od triju redaka, potrebno ga je uvući u poseban odlomak s jednostrukim proredom i veličinom slova **11**, bez navodnih znakova.

Ako se u citatu ispušta dio teksta, on se označava točkama unutar oblikih zagrada: (...). Ako je u citatu potrebno dodati riječ koja nedostaje ili se razrješava kratica, to se piše unutar uglatih zagrada [...]. Svaki rad mora sadržavati **sažetak** (između 1.000 i 1.500 znakova), **ključne riječi** (najviše osam), **popis literature** te **duži sažetak** (oko 2.000 znakova), za koji će uredništvo osigurati prijevod na engleski jezik. Radovi opsegom ne bi trebali prelaziti jedan arak (16 kartica, odnosno 30.000 znakova). Ovisno o tehničkim mogućnostima, u zbornik će se uvrstiti i određen broj crno-bijelih priloga. Priloge treba poslati u posebnom dokumentu, u što većoj rezoluciji, u jednom od sljedećih formata: *.jpeg, *.gif, *.tiff ili *.bmp. Autori mogu u tekstu označiti mjesto na kojem bi se slikovni prilog trebao nalaziti. Uredništvo uz članke na hrvatskom jeziku prihvaća i članke pisane bosanskim, crnogorskim i srpskim jezičnim standardom, no zbog financijskih razloga ne može jamčiti kvalitetnu lekturu za tekstove koji nisu napisani na hrvatskom jeziku. Stoga se autori tekstova napisanih na tim trima jezicima mole da dostave pravopisno i jezično uređen članak. Rad i slikovne priloge treba poslati elektroničkom poštom uredništvu do **29. veljače 2024.** na e-mail: sparonic4@hotmail.com.

UPUTE ZA PISANJE BILJEŽAKA I POPISA LITERATURE

Prezime autora – mali verzal (smanjena velika slova; *small caps*)

Naslov knjige – kurziv (udesno nagnuta slova)

Naslov članka – kurent (obična slova)

Naslov časopisa – kurziv

Isto – kurziv

Isti – mali verzal

Oznaka bilješke stavlja se iza interpunkcijskog znaka.

2.1. Citiranje knjige

Ivan BASIĆ, *Od domus episcopi do kule Jankovića. Prostorni razvoj Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom*, Zagreb 2010., 44–55.

Pri navođenju stranice ili stranica ne koristi se kratica str. Ako se navedeno djelo ponovno citira u idućoj bilješci, piše se *Isto* (ako se citira ista stranica). Ako je broj stranice različit od prethodnog, navodi se npr. *Isto*, 60. Između

naslova i podnaslova knjige piše se točka. Kad se isto djelo ponovno navodi u tekstu na drugome mjestu, koristi se skraćeni oblik, koji se sastoji od početnog slova imena te prezimena autora, a po potrebi i skraćenog naslova knjige: npr. I. BASIĆ, *Od domus episcopi do k. Jankovića*. Samo u kraćim radovima i s malo bilježaka može se koristiti kratica ISTI, ako se od istog autora neposredno nakon prvog spominje i drugo djelo.

2.2. Članci u časopisima

Zvonko KOVAČ, „Poezija Vladana Desnice – Pokušaji intertekstualne analize“, *Republika*, 54/1998., br. 11–12, 93–105.

Najprije se navodi broj godišta objavljivanja časopisa (u nekim publikacijama često označen s „vol.“; u ovom slučaju 54), zatim godina objavljivanja dotičnog primjerka (1998.) te naposljetku njegov broj (br. 11–12). Nakon podataka o časopisu slijedi broj stranice ili stranica (93–105). Kad se citira članak iz časopisa ili priloga iz knjige ili zbornika radova, u bilješci ispod teksta navodi se samo citirana stranica, a na popisu literature raspon stranica.

2.3. Citiranje priloga u knjigama ili zbornicima radova

Dušan MARINKOVIĆ, „Nove spoznaje o Vladanu Desnici“, *Desničini susreti 2005. – 2008. Zbornik radova* (ur. Drago Rokсандić i Ivana Cvijović Javorina), Zagreb 2010., 241–254.

2.4. Citiranje novina

„Vladan Desnica – pisac koji povezuje“, *Zadarski list* (Zadar), br. 3759, 20. 9. 2010., 2.

2.5. Citiranje arhivskih fondova

Hrvatski državni arhiv, Zagreb (dalje: HDA), Predsjedništvo zemaljske vlade (dalje: PrZV), 6-14/54-17089/1920., kut. 1.

2.6. Citiranje iz enciklopedija

„Vladan Desnica“, *Opća enciklopedija Jugoslavenskog leksikografskog zavoda* (dalje: OeJZ), sv. 2., Zagreb 1977., 305.

Ako je u enciklopediji navedeno ime autora članka, ono se može navesti i u citatu, na način na koji se navode imena autora članaka u časopisima (ime i prezime ispred naslova članka, ime kurentom, a prezime verzalom).

2.7. Citiranje s World Wide Weba

Vladan JOVANOVIĆ, „Članovi porodice Desnica u jugoslovenskim enciklopedijama i leksikonima“ (<http://www.cpi.hr/download/links/hr/7319.pdf>)

2.8. Citiranje televizijske emisije

TV interview. Misli 21. stoljeća (Suočavanje s istinom, gost: Franjo Šanjek), urednik Branimir Bilić, Hrvatska televizija, Zagreb 29. 11. 1999.

POPIS SUDIONIKA

- Mladen Ančić** (Zadar)
Boris Badža (Banja Luka)
Zlatko Begonja (Zadar)
Ante Bralić (Zadar)
Ana Bukvić (Zadar)
Branko Čolović (Zagreb)
Zdenko Dundović (Zadar)
Miće Jurjević (Zagreb)
Željko Karaula (Bjelovar)
Branko Kasalo (Zadar)
Luka Knez (Zadar)
Adrian Knežević (Gospić)
Katarina Lazić (Kragujevac)
Filip Lenić (Zadar)
Ivan Magaš (Zadar)
Goran Pavao Mladineo (Vis)
Marinko Oluić (Zagreb)
Nenad Pepić (Zadar)
Šime Pilić (Split)
Sanja Roić (Zagreb)
Drago Roksandić (Zagreb)
Milorad Savić (Benkovac)
Đuro Škvorc (Križevci)
Šime Vrkić (Zadar)

Desničine susrete 2024. financiraju i materijalno pomažu:

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru

Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“

Matica Obrovčana

Desničini susreti 2024.
Obrovac i obrovačke Desnice,
cca 1800. – 1990.

Nakladnik

Filozofski fakultet u Zagrebu
FF press
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Za nakladnika

dr. sc. Domagoj Tončinić, izv. prof.

Urednica

dr. sc. Samanta Paronić

Izbor fotografija

Mičo Jurjević, univ. spec. oec.

Tehnički urednik

Boris Bui

Računalni slog

Boris Bui

Oblikovanje naslovnice

Boris Bui

Lektura i korektura

dr. sc. Samanta Paronić

lipanj 2024.

ISBN 978-953-379-194-4
ISBN 978-953-379-195-1 (PDF)

